

NIEUWSBRIEF



nummer 86

december 2014

Geopend:
dinsdag tot en met
vrijdag en de
eerste zaterdag
van de maand van
12.00-16.00 uur



*Jan van Run,
de nieuwe voorzitter
van het MEC*

MAX EUWE CENTRUM

Max Euweplein 30a • 1017MB Amsterdam
020-625 7017 euwemec@xs4all.nl www.maxeuwe.nl



Bestuur en medewerkers

BESTUUR

J. van Run, voorzitter
C. Visser, vice-voorzitter
F. Jacobs, secretaris
A. Riemens, penningmeester
J. van den Berg, algemeen lid
D. Brouwer, algemeen lid
P. Reeskamp, algemeen lid
M. Stam, algemeen lid

Algemeen adviseur: H. Ree
Adviseur topschaak: J. Timman
Adviseur public relations: H. Böhm
Adviseur wetenschap: H. van den Herik

VAN DE REDACTIE

In de loop van 2015 zal in het Max Euwe Centrum een tentoonstelling worden georganiseerd over de periode 1940-1970. In deze Nieuwsbrief lopen we daar vast op vooruit. Het was de periode waarin Euwe moest plaatsmaken als kopman van het Nederlandse schaak en waarin Fenny Heemskerk onbetwist de sterkste bij de vrouwen was. En dan was daar die geheimzinnige kampioen Tan, die kwam, overwon en verdween.

Ook op het terrein van de schaakjournalistiek was het een belangrijke tijd. Door de nieuw opgerichte Persdienst van Berry en Jenny Withuis ging de schaakverslaggeving met sprongen vooruit. En de komst van de Losbladige Schaakberichten bracht de nieuwste theoretische ontwikkelingen plotseling binnen het bereik van een brede groep schaakliefhebbers.

MEDEWERKERS

Bibliothecaris: E. Straat
Conservator: L. Zevedei
Donateuradministrateur: R. Nep
Financieel administrateur: A. Bezemer
Foto's: medewerkers MEC, archief MEC en Nero Mathias
Manager: E. Sibbing
Redactie Nieuwsbrief: M. bij de Weg, P. Hoomans, F. Jacobs en E. Sibbing
Vrijwilligers: W. Colenbrander, R. Hillebrandt, C. Koster, R. Kotmans en C. ten Woude
Webmaster: B. van den Berg

In het bestuur van het Max Euwe Centrum vond een belangrijke wisseling plaats. Voorzitter Eric Smaling stond zijn plaats af aan Jan van Run. We vroegen beiden hun visie op het Max Euwe Centrum te geven.

In het vorige nummer van de Nieuwsbrief vroegen wij u om uw mening. De resultaten kunt u dit nummer lezen. Uiteraard houdt de redactie rekening met de uitkomst.

Nieuwsbrief 87 staat gepland voor begin juni 2015. Artikelen kunnen tot 1 mei 2015 ingezonden worden.

De redactie heeft dit nummer weer met veel plezier gemaakt en wenst u veel leesplezier toe.



Inhoud

Euwe onttroond	4
De Losbladige Schaakberichten	8
Schaakpaard voor schakend Groningen	10
Activiteiten in de komende maanden	11
Het MEC ontvangt 75.000 ^e bezoeker	12
De Persdienst, vijfendertig jaar schaakjournalistiek	13
Sponsors	17
Merano 1924 en 1926, monumentale geschiedschrijving	18
Wapens voor zwart, de ideeën van Bologan	19
En nog zeven nieuwe boeken	20
Fenny Heemskerk, de vrouwelijke Timman	22
De stille kampioen	25
Zilveren vriend van Euwe	29
De komende en gaande voorzitter geven hun mening	30
Wat vond u: resultaten van de enquête	33
Vrijwilligers gezocht	34
Donateurs	35
Schenken aan het MEC	35
MEC-kalender	36



Evert-Jan Straat

In de tijd dat Euwe veruit de sterkste speler van ons land was, werd de strijd om het Nederlands kampioenschap uitgevochten in twee fasen. De winnaar van het kwalificatietoernooi kreeg het recht om Euwe uit te dagen. Zo speelde Euwe tegen Landau (1939), Van den Hoek (1942) en Van Scheltinga (1947) matches, die hij met ruime cijfers won. In 1948 had Prins zich het recht verworven om Euwe uit te dagen maar hij trok zich terug. Dit zal de reden zijn geweest dat de schaakbond na overleg met Euwe besloot om het kampioenschap weer als toernooi te organiseren. Indien Euwe de titel zou verliezen dan had hij het recht op een revanchematch over tien partijen.

Het kampioenschap dat in 1950 in Amsterdam werd gehouden, won Euwe bijzonder overtuigend met 9½ uit 11. Hij bleef daarmee nummer twee Van Scheltinga twee punten voor. Donner debuteerde met een vijftig procent score. Zeker geen slecht resultaat maar zelf had hij er veel meer van verwacht.

Twee jaar later in Enschede had Euwe meer moeite zijn titel te prolongeren. Bij het ingaan van de laatste ronde stond Euwe een half punt voor op Van Scheltinga en de onderlinge confrontatie stond nog op het programma. Euwe slaagde erin de partij remise te houden. Donner eindigde op de derde plaats.

Politiebureau

In april 1954 vindt het kampioenschap van Nederland plaats in Amsterdam. Op dat moment is Euwe 33 jaar onafgebroken kampioen van Nederland. Er wordt gespeeld in de kantine van het hoofdbureau van politie. De mening van de spelers over deze locatie is verdeeld. Studerende spelers, die soms op het Leidseplein slag leveren met de politie, vinden dit strijdtoneel schadelijk voor hun reputatie als lid van het corps. Spanjaard ziet als voordeel: 'Wanneer ik laat ben, laat ik mij door een

overvalwagen oppikken en ben dan snel op de plaats van bestemming.' Er wordt 's avonds gespeeld, want de meeste deelnemers werken overdag. Zo geeft Euwe les op het Amsterdams Meisjeslyceum.

Van de topspelers ontbreken Prins en Bouwmeester. Zij worden vervangen door Muhring en Graaf van den Bosch. In de strijd om de titel kan Euwe tegenstand verwachten van Donner, Van Scheltinga en Cortlever. Donner maakt er geen geheim van dat hij uit is op de titel. Ter voorbereiding heeft hij een schema samengesteld van de mindere goden die absoluut verslagen moeten worden en de keien tegen wie hij met remise wel tevreden is. Euwe is van dit plan op de hoogte maar maakt zich geen zorgen. In vorige kampioenswedstrijden heeft hij immers tegen de keien uitstekend gescoord. Van Scheltinga is er de man niet naar om zich vooraf uit te laten over zijn kansen. Gewoon knokken en kijken hoe het zal gaan. Cortlever toont zich niet erg ambitieus en laat weten geen titelaspiraties te hebben. Carel van den Berg, drie jaar ouder dan Donner, wordt na de oorlog als talentvol beschouwd maar zijn streven naar perfectie beïnvloedt zijn resultaten.



Euwe en Donner spelen tegen de Israëliërs Porath en Czerniak tijdens de Olympiade van 1954 in Amsterdam

Van den Berg zoekt altijd naar de beste zet wat hem zeeën van tijd kost. In de onvermijdelijke tijdnoodduels gaat hij regelmatig ten onder. Zo ook in dit toernooi.

Het wedstrijdverloop

Donner gaat goed van start en wint van Orbaan en Van den Bosch. In de derde ronde stuurt Donner met wit aan op een snelle remise tegen Euwe. Na twaalf zetten biedt hij remise aan wat Euwe accepteert. Na vier ronden gaan Euwe, Donner en Van den Berg met drie punten aan de leiding. Van Scheltinga is al uitgeschakeld voor een hoge klassering. Hij is geheel uit vorm en heeft slechts een half punt.

De zesde ronde geeft een verrassende ontwikkeling. Euwe speelt tegen Cortlever scherp op winst. In een spannende stelling maakt Euwe een blunder en verliest. Donner speelt remise tegen Kramer en staat nu een punt voor op Euwe. Ook in de zevende ronde wint Cortlever. Ditmaal in een fraai eindspel van Barendregt. Donner ontsnapt tegen Muhring met remise als deze in een technisch gewonnen eindspel in wel zeer lichte tijdnood (twee zetten in drie minuten) remise aanbiedt. Euwe zal zich hebben verbeterd want door een goede overwinning op Van den Berg heeft hij weer aansluiting gevonden bij de top. Donner en Cortlever leiden met 5 uit 7. Euwe en de Friese voorvechter Kramer volgen op een half punt.

In de achtste ronde komt Donner alleen aan de leiding door winst op Spanjaard. Opvallend is de snelheid en bravoure waarmee Donner speelt. Hij gebruikt voor deze partij van vijftig zetten maar anderhalf uur, waardoor zijn tegenstander in de eerste zitting tweemaal in tijdnood dreigt te komen. In de negende ronde breidt Donner zijn voorsprong uit door in een lange partij na veel gemanoeuvreren Barendregt te verschalken. Donner heeft nu 7 uit 9, Euwe en Cortlever volgen met zes punten.

In de voorlaatste ronde verandert de situatie niet meer. Euwe berust al gauw in remise tegen de degelijke Muhring.

Donner speelt een spannende partij tegen Van Scheltinga. Zodra de partij van Euwe is afgelopen, biedt Donner in vrijwel gewonnen stelling remise aan. Is dat een goede toernooitactiek of onverstandig? Want in de laatste ronde moet hij met zwart tegen Cortlever. Bij het begin van de laatste ronde heeft Euwe nog een kleine kans op titelprolongatie.

Als Euwe erin slaagt Spanjaard te verslaan en Cortlever van Donner wint, zal Euwe zijn titel volgens de reglementen behouden. De toeschouwers, die in grote getale zijn opgekomen, worden zwaar teleurgesteld. In de partij van Cortlever tegen Donner doet Cortlever geen winstpoging en al op de vijftiende zet wordt tot remise besloten.

Daarmee is Donner, 26 jaar oud, kampioen van Nederland! Een luid applaus weerklinkt en even wordt de fotografen gelegenheid geboden hun werk te doen. Euwe feliciteert Donner met een brede glimlach maar teruggekeerd bij zijn bord blijkt Euwe behoorlijk aangeslagen. In goede stelling doet hij tegen Spanjaard enkele zwakke zetten en laat de partij remise lopen. Loopt het Euwe-tijdperk ten einde?

Bij de prijsuitreiking houdt de nieuwe titelhouder een korte toespraak: 'De oude kampioen weet dat ik op zijn titel vier jaar lang heb geloerd. Ik ben blij deze titel thans te hebben veroverd. Toch acht ik mij geenszins sterker dan de oude kampioen, die ik tot dusverre persoonlijk nog nimmer een nederlaag heb kunnen toebrengen.'

In een nabeschouwing in Het Nieuws van de Dag noemt Carel van den Berg de sterke punten van Donners spel. De snelheid waarmee hij speelt, zet de tegenstander psychologisch onder druk.

Dat Donner zich deze manier van spelen kan permitteren, dankt hij aan zijn gezonde positionele inzicht. Veel rekenen doet Donner niet, maar hij houdt zich aan de grote lijnen. Tenslotte roemt Van den Berg zijn goed ontwikkelde intuïtie en geharde wedstrijdmentaliteit.

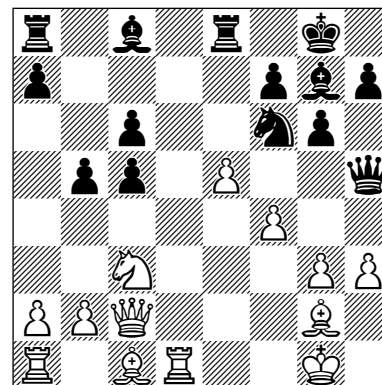
De revanchematch

Rond de jaarwisseling van 1955/1956 wordt de tweekamp Donner-Euwe gespeeld in Den Haag in het gebouw van het dagblad Het Binnenhof. Een bijzonderheid is dat de partijen niet worden afgebroken. Na een zitting van vijf uur wordt er een uur gepauzeerd, waarbij de spelers geen gelegenheid krijgen om te analyseren. Vervolgens wordt de partij tot het bittere einde doorgespeeld. Euwe heeft tijd gevonden zich goed voor te bereiden en bovendien valt de tweekamp in de kerstvakantie. Donner heeft het vanaf het begin moeilijk. De eerste partij wordt remise. Vervolgens wint Euwe overtuigend de tweede en derde partij. Halverwege staat Donner met 1½-3½ achter. Donner zet de zesde partij scherp op. Euwe ziet zich genoodzaakt materiaal te offeren dat de hoogste eisen stelt aan de verdediger. Donner faalt en Euwe slaat in 22 zetten de witte koningsvleugel aan puin.

Jan Hein Donner - Max Euwe

6e matchpartij 1956

1.Pf3 Pf6 2.c4 g6 3.g3 Lg7 4.Lg2 0-0 5.d4 d6 6.0-0 Pbd7 7.Dc2 e5 8.Td1 Te8 9.Pc3 c6 10.e4 Dc7 11.h3 b5 12.c5 dxc5 13.dxe5 Pxe5 14.Pxe5 Dxe5 15.f4 (Veel sterker is 15.Lf4) 15... Dh5 16.e5



16..Lxh3 17.exf6 Lxf6 18.Pe4 Txe4 19.Lxe4 Te8 20.Le3 Lf5 (Donner kon een slechter eindspel ingaan met 21.Lxf5 Txe3 22.Df2 Ld4 23.Txd4 cxd4) 21.Dxc5 Txe4 22.Td2 Df3 0-1 Wit geeft op omdat na 23.Lf2 Lh3 24.Le1 Txe1+ 25.Txe1 Dxc3+ wint.

De definitieve beslissing valt in de volgende partij. Voor de eerste keer wordt de partij na vijf uur onderbroken en gaan de spelers om half elf souperen. Na de hervatting kost het Euwe weinig moeite het eindspel naar zich toe te trekken.

Euwe heeft de titel heroverd maar zal deze niet meer verdedigen. Jaren later keek Donner terug: 'Ach dat werd eigenlijk een oefenmatch voor mij. Ik verloor met 7-3, in december 1955 was dat, in Den Haag. Ik zat natuurlijk wel in de positie van de leerling die tegen zijn leermeester speelt met het wanhopige gevoel van wat weet ik dat die man niet weet. En dat is natuurlijk niet een strijdvaardige instelling. (...) Ik was een Euwiaan; die stijl van Euwe, dat stille, strenge besef van of de een staat beter of de ander, dat heb ik later van hem nageleerd. Maar in 1955 kon dat tegen Euwe zelf natuurlijk niet.'

NK 1954, Amsterdam, 5 - 17 april													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	score
Donner		½	½	½	½	1	½	1	1	1	1	½	8
Cortlever	½		1	½	½	½	½	1	½	1	½	½	7
Euwe	½	0		½	½	½	1	1	½	½	1	1	7
Kramer	½	½	½		1	½	0	1	½	½	½	½	6
Muhring	½	½	½	0		1	½	½	1	½	½	½	6
Spanjaard	0	½	½	½	0		½	1	1	½	1	½	6
Van den Berg	½	½	0	1	½	½		0	0	1	½	1	5½
Orbaan	0	0	0	0	½	0	1		1	1	1	1	5½
Van den Bosch	0	½	½	½	0	0	1	0		1	½	½	4½
Barendregt	0	0	½	½	½	½	0	0	0		1	1	4
De Jong	0	½	0	½	½	0	½	0	½	0		1	3½
Van Scheltinga	½	½	0	½	½	½	0	0	½	0	0		3



Wat zou er toch van kameraad Piwirowitsj uit Kazansk zijn geworden?

Op zijn bestaan vestigde Euwe de aandacht, toen hij in het Tijdschrift een nieuw product uit zijn constante stroom van schaakpublicaties onder de aandacht wilde brengen: “De theorie der openingen treedt steeds meer op de voorgrond (...) Kameraad Piwirowitsj uit Kazansk heeft een openingsnieuwje in petto waarmee hij ook Stahlberg of Reshevsky kan slaan, als hij er de kans toe krijgt.”

Dat nieuwe product was de Losbladige Schaakberichten. Voor de abonnementsprijs van een gulden per kwartaal en 3½ cent per toegezonden pagina kregen schakers (eerst in Nederland, later over de hele wereld) tweemaal per maand de laatste ontwikkelingen in openingstheorie en analyses van recent gespeelde partijen toegestuurd. Die konden zij dan in een speciale zwarte ringband opbergen, volgens een speciaal ontworpen indelingssysteem, met codes voor de openingen en rubrieken als ‘Koningsaanval’ en ‘Meerderheid in het centrum’ voor het middenspel. De eerste aflevering verscheen 1 oktober 1949.

Het idee was afkomstig van Nicolaas Bröker, een belastingdeskundige, die het losbladige documentatiesysteem, dat ook in de juridische en medische wereld werd gebruikt, kende uit de manier waarop aanvullingen op bestaande publicaties in de fiscale wereld werden opgeborgen. Het losbladig systeem was in die periode de manier om volledig up to date te blijven en Bröker wilde zo het probleem van ‘snel verouderende schaakboeken’ oplossen. Systematische aanpak

Euwe gaf zijn zegen aan het idee. Het belang van een systematische aanpak en het bijhouden van de allerlaatste ontwikkelingen in de openingen had hij in zelf 1948 zelf aan den lijve ondervonden. De Sovjet-Russen

Botwinnik, Keres en Smyslov domineren het wereldkampioenschap Den Haag-Moskou en beroven Euwe van zijn laatste aspiraties voor een hernieuwd wereldkampioenschap. Hun succes was mede bepaald door grondige studie van Euwe’s recente partijen, met name die van het Groningse Staunton-toernooi in 1946, en het aanbrengen van belangrijke verbeteringen in bestrijding van vaste ijkpunten uit zijn openingsrepertoire.

Nadat Euwe de inhoudelijke verantwoordelijkheid op zich had genomen, richtte Bröker Het Nederlands Schaakcentrum op, in feite zijn woonhuis te Bergen op Zoom, van waaruit de uitgave van de Losbladige werd geregeld. Met succes, want vijf jaar later, ten tijde van de in Amsterdam gehouden Olympiade, noemt De Telegraaf de dan 34-jarige Bröker “de enige man in Nederland, voor wie het schaken en wat daarmee maar verband kan houden, geheel en al zijn beroep is geworden”. Behalve de Losbladige stuurt hij ook toernooibulletins de wereld rond, zoals op dat moment de partijen van de Olympiade.

“Nagenoeg alle grootmeesters en meesters (...) hebben zich van de toezending verzekerd,” laat Bröker aan De Telegraaf weten. Niet alleen een verkooppraatje, want in de loop der jaren vijftig zal De Losbladige wereldwijd een goede reputatie vestigen. Behalve het (groot-)meestersgilde kijken scholieren, aardappelboeren,

paters, kortom iedereen met schaakambitie, halsreikend uit naar de tweewekelijkse aanvulling op hun bestaande kennis. Partijen kon je winnen, op basis van een Losbladige-abonnement, getuige een verslag van de zesde ronde van het Hoogoventoernooi in 1954 door Euwe als correspondent van Het Vrije Volk: “Kramer-Kottnauer was de Rauzer-variant (sic) van de Siciliaanse verdediging, waarin Kottnauer op de veertiende zet een stuk verloor, doordat hij het nieuwste snuffje van de Losbladige niet kende. Hij gaf meteen op.”

Reputatie

Vijf jaar later is de reputatie groot genoeg om er de spot mee te kunnen drijven. In de prospectus van het Nederlands Schaakcentrum schrijft Godfried Bomans: “Dat in het bijhouden van de Losbladige wel degelijk iets zit, moest ik kort geleden nog in Heemstede ervaren. Ik speelde daar tegen Dr. Max Euwe en ik merkte meteen: die man is sinds onze laatste ontmoeting sterk vooruit gegaan.”

Bobby Fischer las ‘de afleveringen in losse vellen’ in alle ernst. De openingsartikelen vond hij goed, volgens Hans Bouwmeester, maar de partijbesprekingen minder. “Jullie maken vaak niet goed duidelijk wat het beslissende moment is in een partij,” liet hij eens weten in het voorbijgaan.

Euwe leverde aanvankelijk zelf de partijanalyses. Veel baat had hij bij zijn abonnement op de knipseldienst, die hem alle krantenberichten over schaken opstuurde, en op een grote hoeveelheid buitenlandse schaakbladen, die voor het gewone publiek nauwelijks te krijgen waren. Carel van den Berg verzorgde vanaf het begin de openingsartikelen. Willem Jan Muhring werd later door Euwe aangewezen als coördinator. Vanaf 1956, als de ‘grand-maitre’ voor Remington Rand gaat werken, neemt

Hans Bouwmeester het analysewerk van Euwe over. Ook Kick Langeweg, Haije Kramer en Frans Henneberke zullen in de loop der tijd medewerking verlenen. Hein Donner, die veel over de vloer komt bij Van den Berg, en dan graag mee analyseert, is officieus ook betrokken.

De klad

In de jaren zestig sluipt gaandeweg de klad in het project. Concrete problemen ontstaan nadat Bröker de Losbladige heeft verkocht aan uitgeverij Faber in Hengelo, die het later weer zal overdoen aan uitgeverij Van Spijk in Venlo. Steeds vaker zijn er betalingsproblemen en ook is de aanvoer van kopij niet onproblematisch. De samenwerking tussen Van den Berg en Bouwmeester verloopt niet altijd even soepel. De typering van Bouwmeester in Matten 9 spreekt boekdelen: “Carel zit in zijn ochtendjas rustig te ontbijten en is net uit het bad dat daar in de keuken stond. Hij weet waarvoor ik kom en zegt: ‘Voor je begint: kijk even naar die stelling. Ik moet nog even een rubriek voor De Telegraaf maken. Het is interessant, ik zal het je zo even laten zien.’ Carel zet de troep in de keuken, kleedt zich aan en begint dan zijn verhaal. Dat duurt even, maar na een goede twee uur is hij zover dat hij kan gaan schrijven. Dat gaat langzaam dus is het al over vijven als hij daarmee klaar is. Dan moet hij nog diagrammen stempelen en merkt hij plotseling dat zijn stempelkussens in Leiden liggen. Dus Erna bellen, die ze mee moet brengen. Na een kwartier belt Erna dat ze wel een zwart kussen heeft, maar geen rood en dat ze geen tijd heeft om die te zoeken. Carel pakt de telefoon, zoekt in de beroepengids een zaak die rode stempelkussens heeft en vindt die in de Tweede Weteringdwarsstraat. Daar moeten we dan met mijn auto even naar toe op vrijdagmiddag om

17.15u. Leve het Amsterdams verkeer. Pas half zeven zijn we terug en dan moet ik als een haas naar Utrecht, want ik heb beloofd voor zeven uur thuis te zijn voor het eten. Mijn analytische problemen zijn niet aan de orde geweest, maar ik heb de middag nuttig besteed.”

“Ik vertrouw nooit meer op dat blaadje,” foert Dick van Geet, als hij in 1967 een partij verliest op het Hoogoventoernooi, na de aanbevelingen in de Losbladige te hebben gevolgd. De Duitse uitgave van de Losbladige onder de naam Schach-Archiv, levert inmiddels artikelen (meestal van de Tsjechische grootmeester Ludek Pachman) aan de Nederlandse editie, waar het ooit andersom was geweest. Het

onverwachte overlijden van Van den Berg in de zomer van 1971 betekent het natuurlijke einde van de Losbladige. De laatste aflevering is van september 1970. Nicolaas Bröker haalt in 1973 nog het nieuws, als hij als boekhouder van AMCO, de verzamelde aannemersbedrijven die betrokken zijn bij de aanleg van de Amsterdamse metro, hardop spreekt van fraude. De geest van kameraad Piwirowitsj bevindt zich inmiddels niet meer in Kazansk, maar in alle studeertertrekken waar schakers varianten van oververhitte processors doornemen in voorbereiding op hun komende partij.

(met dank aan Hans Bouwmeester)

■ ■ ■ ■ ■ Onthulling schaakpaard in Groningen

Schaken en Universiteit, met deze slogan zal op donderdag 18 december, tijdens de opening van het Schaakfestival Groningen een groot bronzen schaakpaard (45 centimeter hoog) onthuld worden. Dit naar aanleiding van het 400-jarig bestaan van de rijksuniversiteit Groningen in combinatie met het jaarlijks terugkerende internationale schaakfestival in Groningen.

Om de relatie tussen rijksuniversiteit Groningen en het Schaakfestival Groningen uit te drukken heeft kunstenaar Peter de Leeuwe uit Amsterdam een beeld ontworpen waarbij een hoogleraar zich vastklemt aan de manen van een paard. In de hoop het paard te kunnen temmen en naar de juiste velden te kunnen sturen.

Het 52e Schaakfestival Groningen zal dit jaar van 21-30 december plaatsvinden en heeft naast het gebruikelijke sterke open toernooi nog tal van andere schaakactiviteiten op het programma staan. Zo is er een “University of

Groningen Chess Challenge” tussen Dimitri Reinderman en het Groningse talent Jorden van Foreest en een “Ladies Challenge” tussen de Duitse grootmeester Elizabeth Paetz en de Nederlandse dameskampioen Anne Haast. Op de toernooisite (www.schaakstadgroningen.nl) kunt u alle informatie vinden. Tijdens het toernooi is het mogelijk een miniatuurbeeldje aan te schaffen.



“Op de foto zien we Peter de Leeuwe (links) in de bronsgieterij.” (foto: Nero Mathias)



Activiteiten in het Max Euwe Centrum

Op zaterdag 8 november hebben we voor het eerst ‘Het MEC komt naar u toe!’ georganiseerd in Bussum. Hoewel de opkomst iets tegenviel (30 aanwezigen) werd het programma positief ontvangen. In het denksportcentrum in Bussum waren vijftig panelen van onze mobiele expositie opgehangen, met foto’s en verhalen over Euwe en het Max Euwe Centrum. Het eerste onderdeel van de middag was een vertoning van polygoonbeelden over Max Euwe, van zijn match tegen Aljechin in 1935 tot aan zijn rol bij het match Fischer-Spasski in 1972. Daarna kregen de aanwezigen enkele ludieke schaakpuzzels op te lossen, waarna een tweede filmpje de geschiedenis van 25 jaar Max Euwe Centrum (1986-2011) weergaf. De middag werd besloten met een vragenronde en het spelen van enkele potjes ‘dobbelschaak’. Al met al een leuke middag, hopelijk een volgende keer met meer bezoekers.

Een week eerder kwam een grote delegatie van schaakclub Sassenheim naar het MEC om te vieren dat de club 90 jaar eerder was opgericht. Er werd even stilgestaan bij wat er nog meer in 1924 gebeurde in de schaakwereld, zoals het oprichten van de FIDE en het overlijden van Engelse topspeler Blackburne. Daarna kregen de bezoekers een vergelijkbaar programma aangeboden als ‘Het MEC komt naar u toe!’. Vervolgens ging de groep kijken bij het grote spel op het Max Euweplein, onder het genot van een drankje bij café Max. De dag werd afgesloten met een diner in Maximus. Ook een idee voor uw club?

De komende maanden hebben we weer een interessant en afwisselend programma. Op

zondag 14 december geeft Cor van Wijgerden een workshop over lesgeven. Woensdag 17 december zal Karel van Delft om 15.30 uur zijn nieuwe boek ‘Schoolschaken’ in het MEC presenteren. Op onze website staat uitgebreide informatie over deze boekpresentatie. Belangstellenden kunnen zich bij het MEC aanmelden.

Het nieuwe jaar beginnen we traditiegetrouw met de Tata-instuif op zaterdag 17 januari. Van 14.00-18.00 uur zullen FM Arno Bezemer, IM Arthur van de Oudeweetering en IM Li Riemersma de partijen van het Tata-toernooi becommentarieren. Natuurlijk zorgen wij voor de hapjes, dus kom gezellig met uw schaakvrienden naar het MEC!

In het voorjaar komen de Nederlandse toppers Jan Timman (18 februari), Robin van Kampen (25 maart) en Erwin L’Ami (15 april) training geven. De halfjaarlijkse boekenbeurs is op zaterdag 18 april en Cor van Wijgerden geeft op zondag 31 mei weer een didactische workshop. Nieuw is de workshop schaakpsychologie die op zondag 8 maart door onze columnist Karel van Delft wordt gegeven.

Tenslotte wordt ons jaarlijkse Pleinfestival gehouden op zaterdag 27 juni.

Over al deze activiteiten volgt te zijner tijd meer informatie via de diverse schaaksites, maar u kunt de data vast noteren in uw agenda!

■ ■ ■ ■ ■ Het MEC ontvangt 75.000^e bezoeker!



Op de foto van rechts naar links: Rex Sinquefield, zijn vrouw Jeanne en Yasser Seirawan.

Vrijdag 15 augustus ontving het Max Euwe Centrum de 75.000^e bezoeker sinds de opening in 1986.

De 75000^e bezoeker was niemand minder dan de Amerikaanse schaakfilantroop Rex Sinquefield die samen met zijn vrouw Jeanne en grootmeester Yasser Seirawan het MEC bezocht. Van het MEC kreeg Rex enkele attenties ter nagedachtenis aan dit bijzondere bezoek. De aanwezige vrijwilligers kennen Yasser Seirawan als vaste bezoeker, maar hadden geen enkel idee wie de andere gasten waren. Het MEC heeft de laatste vijf jaar telkens meer dan 2000 bezoekers mogen ontvangen, een

behoorlijk aantal voor zo'n klein museum met beperkte openingstijden. Ook bezoeken steeds meer buitenlanders het MEC. Sommigen plannen het bezoek in als ze naar Amsterdam gaan, anderen combineren het (jaarlijks) met een bezoek aan het Tata-toernooi en weer anderen komen het MEC bij toeval tegen als ze bij het grote spel op het Max Euweplein op ons worden gewezen.

Om een idee te krijgen waar de buitenlandse bezoekers vandaan komen hebben we de herkomst van de buitenlandse bezoekers van 1 januari 2013 tot 1 november 2014 geïnventariseerd. We kregen in die periode bezoekers uit 60 verschillende landen. De meeste buitenlandse bezoekers kwamen uit Engeland (103), Duitsland (81), Verenigde staten (73), Frankrijk (65), Italië (56), Spanje (54) en België (52).

■ ■ ■ ■ ■ De Persdienst, vijfendertig jaar schaakjournalistiek

Minze bij de Weg

Hoogovens, Corus, of hoe het in die tijd ook heette. Begin van deze eeuw. Een grote groep mensen verdringt zich om een handje te geven, een praatje te maken. Alsof de paus audiëntie geeft. Middelpunt van dat alles is Berry Withuis, die nog één keer besluit om het toernooi in Wijk aan Zee te bezoeken. Het geeft aan hoe zijn status nog altijd was. Zijn vrouw Jenny: "Ik ben met hem mee geweest, maar ik heb hem de hele middag niet gezien."

Wie het in de jaren zestig tot tachtig van de vorige eeuw over schaakjournalistiek had noemde Berry Withuis. Meer dan dertig jaar was hij het gezicht van schaakschrijvend Nederland. Met heel veel anderen, laten we dat niet vergeten. Maar toch, Berry Withuis was alom tegenwoordig, de man die het fundament had opgebouwd waarop anderen konden bloeien.

Het begon in 1956. Berry was toen al getrouwd met zijn vrouw Jenny, ze hadden twee kinderen. Ze hadden elkaar kort na de oorlog leren kennen in Meppel bij een kleine regionale krant die uit de oorlog was voortgekomen. Een soort editie van De Waarheid. Berry schreef, Jenny deed administratief werk. Die regionale editie was geen lang leven beschoren. Al gauw verhuisden beiden naar Amsterdam, waar het hoofdkantoor van De Waarheid zat en waar ze in 1948 trouwden. Jenny Withuis: "Er heerste daar een partijdiscipline die niet bij mij paste. Ik heb ontslag genomen.

Ook Berry had het na een tijd bij De Waarheid wel gezien. Het liefste zou hij over schaken gaan schrijven. We hebben besloten om de stap te wagen. Als het niet direct lukte kon ik ook voor inkomen zorgen."

Hans Bouwmeester schreef in 2009 bij het overlijden van Withuis: 'Ik vond dat een moe-

dige beslissing, want schaken en geldgebrek zijn van alle tijden en de belangen zijn zeer verschillend.' Het was dezelfde Bouwmeester die Withuis een stap verder hielp. Jenny Withuis: "Hans Bouwmeester zei tegen Berry: ik ben onderwijzer en wil wiskunde gaan studeren. Wil jij een deel van de Losbladige Schaakberichten van mij overnemen? Dat is het begin geweest van zijn schaakjournalistiek werk." Een belangrijke gebeurtenis vond een jaar later plaats. Withuis kwam uit Zutphen, waar zijn vader een van de oprichters van een christelijke schaakclub was geweest. Schaakorganisator en KNSB bestuurslid Harry de Graaf kwam van dezelfde vereniging. Hij vroeg Withuis om de persdienst te verzorgen van het zonetoernooi van Wageningen 1957.

De Persdienst

Al het volgende jaar besloot Jenny met haar andere werk te stoppen en zich volledig te richten op de schaakwereld. Een gouden koppel was geboren. Jenny: "Berry en ik hadden een duidelijke taakverdeling. Hij ging alleen over schaken, de inhoud, ik hield me met de organisatie bezig.

Ons eerste toernooi samen was Hoogovens 1959. Chris Vlagsma die het toernooibulletin maakte onder de naam Logboek en zijn



Sosonko, Donner, Euwe en Withuis bij de match
Donner - Euwe in 1975.

medewerker Henny Vijgeboom hielden er mee op. Piet Veldheer, de toernooidirecteur van het Hoogovenstoernooi, heeft ons gevraagd of wij het wilden overnemen. In 1961 begon het IBM-toernooi in Amsterdam. Sindsdien hebben we de naam De Persdienst gebruikt. Die is bedacht door Lodewijk Melchior (een Amsterdamse schaakbestuurder, MbdW). Dat IBM-toernooi was tot stand gekomen op initiatief van Wim Wolthuis, een van de mensen van VAS. Dat was de club waar Berry sinds de jaren vijftig lid van was. Wim Ruth, later voorzitter van de KNSB, was directeur PR bij IBM. Bij IBM wilden ze bulletins en ook een boekje. Ik zei: dat red ik niet in mijn

eentje. Frits Hoeksema die namens IBM in de organisatie zat zei: mijn vrouw is niet tevreden met haar werk, ze zoekt iets anders. Sindsdien hoorde Bery Hoeksema erbij."

V&D simultaans

In die tijd zijn ook de bekende V&D-simultaans ontstaan, die jarenlang in januari door het land trokken. Jenny Withuis: "Euwe belde. Meneer Withuis, zou u misschien schaakles willen geven aan Willem Vroom van Vroom & Dreesmann en een vriend van hem? Hij heeft mij gevraagd, maar ik heb daar geen tijd voor. Meneer Vroom speelt met een groepje mensen schaak, maar hij verliest altijd en wil graag beter leren schaken.

Laat ze maar komen, zei Berry. Die lessen hebben ongeveer een jaar geduurd, ze kwamen

iedere week langs. Toen zei Vroom: we gaan er een eind aan maken, ik win nu voldoende. Wat wilt u er voor hebben? Berry zei: niets, ik vraag geen geld voor het geven van schaakles. Maar u kunt wel iets voor de schaakwereld doen. U zou bijvoorbeeld schaaksimultaans kunnen organiseren in uw filialen. We hebben volgende week een werkvergadering zei Vroom, ik zal het bespreken. Daar zijn de V&D simultaans uit voortgekomen. Sindsdien was Willem Vroom een vriend van ons.

De simultaans werden in de grote filialen gehouden, in plaatsen waar een schaakclub was. De club zorgde voor de organisatie en het materiaal. De cyclus vond altijd na de Hoogovens plaats. Je moet een paar topspelers hebben, zei Berry, dat trekt belangstelling, en die zijn dan toch in het land. Soms logeerden ze dan een paar dagen bij ons.

Na iedere simultaanserie zond ik een afrekening naar V&D. Na het eerste jaar werd ik teruggebeld door Vroom. We hebben nog nooit zo'n goede afrekening gekregen, maar u hebt één ding vergeten: het honorarium voor de werkzaamheden van uw man staan er niet op. Dat klopt, zei ik, mijn man wil niet betaald worden voor organisatorisch werk. Hij haalt zijn honorarium uit de simultaans die hij tijdens de tournee geeft. Daar kreeg hij net als de andere simultaangevers voor betaald. Uiteraard declareerde ik wel de uren die ik in het organiseren gestoken had en natuurlijk alle onkosten."

De V&D simultaans werden uiteindelijk vijftien keer georganiseerd. Tijdens de laatste cyclus, in 1975, werden meer dan dertig plaatsen bezocht.

Geoliede machine

Terwijl de simultaans jaarlijks door het land trokken breidden de activiteiten van Withuis zich snel uit. De geoliede machine die De

Persdienst in korte tijd was geworden bleef niet onopgemerkt. Veel toernooien wisten de weg naar Withuis te vinden. Hoogovens, IBM, Niemeyer-toernooi, FIDE-toernooien, vrouwentoernooien, VSB, Interpolis, kampioenschappen van Nederland, bondswedstrijden, bijna alle toernooien in de jaren zestig en zeventig kwamen bij Withuis terecht.

Jenny Withuis: "Hoewel hij ook heel wat organiseerde liet hij zich door de toernooien nooit betalen. Zo bleef hij onafhankelijk. Hij haalde zijn inkomsten uit zijn journalistieke werk. Dat is altijd onze formule geweest. Ik deed de administratie, alle correspondentie, de belastingen en ik declareerde alle kosten die daaruit voortkwamen, inclusief mijn uren. Berry haalde zijn inkomsten uit de kranten, het ANP en simultaans."

Withuis schreef over die wedstrijden onder andere voor het Algemeen Dagblad, het ANP en veel GPD bladen, een samenwerkingsverband van belangrijke regionale kranten. Wekelijks schaakrubrieken had hij in het AD (later werd dat Dagschaak), GPD-bladen als het Brabants Dagblad, Tubantia, Verenigde Noordhollandse Dagbladen, Zeeuwse Courant en het Limburgs Dagblad en in Vrij Nederland.

Ook talloze schakers wisten de weg naar de Witte de Withstraat in Amsterdam te vinden. Hein Donner werd huisvriend, buitenlandse schakers stonden soms zomaar voor de deur als ze in de buurt moesten zijn. Voor iedereen was er plaats. Bouwmeester in Schaakmagazine: 'In huize Withuis gingen schaakspelers in en uit. Jenny, de vrouw des huizes, een even groot fenomeen als haar echtgenoot, was de volmaakte gastvrouw. Je kreeg koffie, kon blijven eten en, zo nodig, ook nog blijven slapen als het weer eens laat werd.'

Een van die gasten was grootmeester Poloegajevski. Jenny Withuis: “Tijdens het interzonale toernooi van 1964 hebben we Poloegajevski zes weken in huis gehad. Die was met de Russen mee als verslaggever. Hij mag bij mij logeren, zei Berry, mits hij alleen Russisch met mij praat. Ber was toen Russisch aan het leren. Ber sprak veel talen vloeiend, Frans, Duits, Engels en later ook Spaans en Russisch.”

Jeugdschaak

Een van de belangrijkste bijdragen die Withuis aan het Nederlandse schaak leverde kwam in 1972 tot stand. Jenny Withuis: “Vroom zei dat hij graag een jeugdschaakboek wilde uitgeven. Wat wilt u hebben om dat te schrijven? Voor het schrijven niets, zei Berry, maar ik wil wel de rechten hebben en de gebruikelijke royalty’s. Er zijn uiteindelijk geloof ik twaalf drukken van gekomen en het boek is vertaald in het Duits, Spaans, IJslands en Engels. Ik heb het ook nog helemaal overgetikt voor een groot letterboek voor de blinden.”

Dat boek was dus Jeugdschaak. Vele duizenden hebben eruit leren schaken. De termen pionnen-, toren- en koningsdiploma deden hun intree in de Nederlandse schaakwereld. Later verscheen er ook een vergelijkbaar boek voor volwassenen.

Tijdsdruk

Tegenwoordig zijn we eraan gewend een schaaktoernooi a la minute te kunnen volgen. Zetten verschijnen al op ons scherm als de speler een stuk net heeft losgelaten. Bulletins zijn er niet meer, toernooiboeken nog amper. Tot ver in de jaren zeventig ging dat fundamenteel anders.

Jenny Withuis: “In het begin ging het allemaal heel primitief. Mr. Straat bijvoorbeeld had een tikmachine waarvan de letter e het niet meer

deed. Die stukjes stuurde je gewoon naar de krant. Bij de eerste toernooien hadden we een aparte telexist. Later werd dat geautomatiseerd en kreeg je machines die wij ook konden bedienen, een soort tikmachines. Voor toernooien waar mensen uit het hele land aan meededen maakte je afspraken met regionale kranten. Die kregen stukjes die waren toegesneden op spelers uit hun regio. Die kopij moest dan worden verstuurd met bus- en treinbrieven. Je had een schema hoe laat wat weg moest. In Beverwijk bijvoorbeeld moesten we ervoor zorgen dat alle kopij uiterlijk drie uur ‘s nachts op de nachtpost was. In een van de Amsterdamse toernooien ging dat na de eerste ronde mis. Wij waren wel op tijd bij het postkantoor, maar ze hadden onze post laten liggen. Wij natuurlijk de volgende dag een klacht indienen. Hein Donner zei de volgende avond: ik ga mee. Met zijn grote indrukwekkende gestalte donderde hij op het postkantoor aan de Oosterdokskaad: dit mag nooit meer gebeuren. Daarna is het goed gegaan.”

Ook Hans Bouwmeester haalde een vergelijkbare herinnering op. ‘Vaak heb ik met Ber samengewerkt bij de verslaggeving van de matches om de wereldtitel. Die werden destijds bijna allemaal in Moskou gespeeld. Via de telex kwamen de laatste zetten pas om 21.00 uur binnen en de ‘deadline’ voor de ochtendbladen was 21.15 uur. Elke keer dus een slag tegen de klok. Ber was onvermoeibaar; ik bewonderde zijn formidabele werkkraft en zijn onverwoestbare humeur. Vrijwel altijd slaagden we erin op tijd te zijn.’

Geratel

Wie zich bij een bezoek aan een toernooi afvroeg of Withuis aanwezig was had het vaak gemakkelijk. Het geratel van zijn oude, onverwoestbare metalen tikmachine was van veraf

te herkennen. Aan een elektrische machine begon hij niet. Even karakteristiek was het grote magnetische schaakspel waarop hij partijen naspeelde, grootmeesters hun varianten liet tonen en, als het even rustig was, een partijtje vluggerde. Dat spel heeft Hein Donner in zijn laatste jaren nog een opkikker gegeven. Jenny Withuis: “Toen Hein Donner na zijn hersenbloeding in de Valeriuskliniek lag is Ber langsgedaan en heeft zijn spel achtergelaten. De volgende dag zei de verpleegster: meneer Donner is zo opgeknapt. Met een gewoon schaakbord kon Hein niet spelen, die stukken gooide hij om. Maar met het spel van Berry ging dat wel. We hebben toen in Denemarken een soortgelijk spel voor Donner besteld, in Nederland kon je die niet krijgen.” Uiteindelijk heeft De Persdienst tot 1992 bestaan. Na afloop van het VSB-toernooi liet Berry Withuis weten nog in hetzelfde jaar te gaan stoppen. Ook voor Jenny Withuis was het genoeg geweest. En Bery Hoeksema, de derde schakel van het onverwoestbare team, zei: ‘Goed dat jullie dat zeggen. Ik had er ook eens over willen beginnen.’ Achteraf bekeken kan je zeggen dat het een goed gekozen moment was. De gouden jaren van het Nederlandse toernooischaak, met toptoernooien als Hoogovens, IBM, Interpolis en VSB liepen geleidelijk ten einde. De computer begon zijn intree te doen in

de schaakwereld. Tijd voor een jonge generatie. Een nieuw tijdperk brak aan.

Publicaties

Naast de kranten, persbureaus en weekbladen schreef en redigeerde Berry Withuis tientallen toernooibulletins en toernooiboeken, teveel om hier op te sommen. Van zijn andere boeken noemen we in de eerste plaats de leerboeken: Schaken (1969) (het leerboek bij de Teleac-cursus), Jeugdschaak (1972), Schaken voor kinderen: officieel leerboek van de KNSB (1976), Juniorenschaak (1979), Schaak zelf! (1980) (een leerboek voor beginners en huisschakers) en Schaken voor beginners (1981) (het leerboek bij de AVRO-cursus).

Over dat cursusboek voor de Teleac-cursus nog een aardige anekdote. Jenny Withuis: “De cursus werd gepresenteerd door Euwe en Muhring. Muhring belde Withuis op: We zullen maar zeggen dat ik het boek geschreven heb? Berry zei: gaat niet door, mijn naam komt erop.”

De rubrieken Dagschaak in het AD werden gebundeld in Dagschaak (1981), Dagschaak II (1982), Dagschaak III (1983). Samen met anderen schreef Withuis 40 Jaren Hoogovens Schaakgeschiedenis, 1938-1978 (1978) en samen met Bouwmeester Michail Tal (1961).



SPONSOREN

De activiteiten van het MEC worden mogelijk gemaakt door: de Koninklijke Nederlandse Schaakbond, de gemeente Amsterdam, de Vrienden van Euwe, schenkingen en bijdragen van onze donateurs.

Ook krijgt het MEC (im)materiële steun van: HouseCheck, Holland Casino, New in Chess, Klos Morel Vos Schaap advocaten, Rotaform, en Schaak- en Gowinkel Het Paard.

Monumentale geschiedschrijving: Merano 1924 en 1926

Wat zou de schaakliteratuur zijn zonder de ware liefhebber, zonder de amateurschrijver die onvermoeibaar op onderzoek uit gaat om een van de lege nissen van de schaakgeschiedenis te vullen? Zo iemand moet Luca D'Ambrosio uit Bolzano zijn. Na zeven jaar onderzoek heeft hij een boek het licht laten zien dat voor de categorie historisch toernooiboeken een nieuwe norm stelt. Het Max Euwe Centrum ontving van de auteur een exemplaar.

In de eerste helft van de twintigste eeuw vonden heel wat vooraanstaande schaaktoernooien plaats in kuuroorden. Schaken was een manier om je als stad op de kaart te zetten. San Sebastian, Karlovy Vary, Marianske Lazne zijn nog steeds begrippen in de schaakgeschiedenis. Minder bekend, ja bijna vergeten is dat ook in het Noord-Italiaanse Merano twee van dergelijke toernooien zijn gespeeld: in 1924 en in 1926. Van deze wedstrijden zijn nooit toernooiboeken verschenen, waardoor niet alleen de toernooien maar ook de meeste partijen in de vergetelheid zijn geraakt. In een speurtocht van zeven jaar heeft Luca D'Ambrosio bijna alles boven water weten te krijgen wat ooit over beide toernooien gepubliceerd is.

D'Ambrosio begon met de partijen en slaagde erin bijna alle zetten uit de twee meestergroepen te achterhalen. Bij de neventoernooien had hij minder succes. Daarnaast ging hij op zoek naar alles wat er over de toernooien is geschreven. Verslagen, aankondigingen, partijcommentaren, zowel uit de Italiaanse als uit de internationale pers. Misschien wel het meest bijzondere dat hij met hulp van de Nederlandse schaakhistoricus Jan Postma achterhaalde, waren de brieven die Luuk Smid, een school- en later studievriend van Max Euwe tijdens het eerste toernooi aan Euwe schreef. Smid was tijdens het toernooi in Merano. Euwe gebruikte de brieven voor zijn verslaggeving in de

Nederlandse pers. Ze zijn in Duitse vertaling in het boek opgenomen. Evenals al die andere stukken.

Meraner variant

Duits zult u zeggen, waarom Duits? Dat zit zo. Merano ligt in Zuid Tirol, de van oorsprong merendeels Duits sprekende regio aan de zuidkant van de Alpen. Dat gebied was aan het eind van de Eerste Wereldoorlog van het Oostenrijks-Hongaarse rijk naar Italië overgegaan. In de jaren dat de toernooien werden gespeeld sprak de meerderheid van de bevolking nog Duits, al werd er een begin gemaakt met de italianisering.

Merano 1924 en 1926 waren goed bezette grootmeestertoernooien, maar ook niet meer dan dat, waarbij 1924 sterker was dan 1926. De echte toppers ontbraken. Grünfeld won in 1924, de Belg Colle twee jaar later. Toch is het eerste toernooi een mijlpaal in de schaakgeschiedenis, want in de partij Grünfeld – Rubinstein, Merano 1924, kwam voor het eerst de beroemde Meraner variant van het Damegambiet op het bord. Het boek bevat dan ook een korte geschiedenis van deze variant.

Tragikomisch

Het boek legt op voortreffelijk wijze de twee toernooien vast, maar de waarde ligt misschien nog wel meer in de manier waarop indirect een

tijdsbeeld wordt gegeven van de jaren twintig in dit deel van Italië. Is bij het eerste toernooi nog sprake van een Ehren-Komitee en Turnier-Leitung, in het programma van het tweede lezen we over een Comitato d'Onore en een Direttore del Torneo. De Duitse vertaling is verdwenen of op het tweede plan gekomen. Tragikomisch zijn de verwickelingen rond het uitnodiging van de Russische deelnemers. Als staatsburgers van de nieuwe Sovjetstaat hebben ze een visum nodig. Het organisatiecomité vraagt die visa rijkelijk laat aan, een paar weken voor het begin van het toernooi, maar dat verklaart niet waarom de ene Rus, Selesnieff, in 1924 probleemloos naar Merano reist, terwijl de ander, Bogoljubow, pas een paar maanden na het toernooi te horen krijgt dat zijn visumaanvraag is goedgekeurd. In 1926 is er opnieuw gedoe rond het visum van Bogoljubow. De ene partij beweert dat het intussen fascistische Italië geen Sovjetburger wil binnenlaten, wat door het ministerie van binnenlandse zaken nadrukkelijk wordt ontkend. Anderen menen dat de Sovjet Unie zijn uitnodiging tegenwerkt, hoewel Bogoljubow zich ten tijde van de uitnodiging helemaal niet in de Sovjet Unie bevindt. Hoe het zij, het visum wordt dit keer net op tijd toegekend, maar Bogoljubow komt niet opdagen. Onduidelijk is waarom. Heeft hij de goedkeuring niet ontvangen of had hij op de valreep geen zin? Het verhaal van de tweede Rus, Boris Werlinski, komt bekend voor. In februari 1927 ontvangt hij zijn inreisvergunning. Helaas was het toernooi op 21 december 1926 afgelopen. Die Internationalen Schachturniere zu Meran 1924 und 1926 is een monumentaal boek en een reisje naar de bibliotheek van het Max Euwe Centrum meer dan waard. Al was het alleen maar om de fraaie historische, nostalgische oproepende foto's. (MbdW)

Luca D'Ambrosio: Die Internationalen Schachturniere zu Meran 1924 und 1926. Uitgave Schachklub ARCI Bozen, 2014, 500 blz., gebonden, 21 x 28 cm. Het boek kost € 78 exclusief verzendkosten en kan worden besteld via info@arciscacchi.it.

Wapens voor zwart

Veel openingsboeken zijn nog steeds een verzameling partijbesprekingen, gerangschikt op variant. Gevolg is dat vaak bijna de helft van zo'n openingsboek niet over de opening specifiek gaat, maar analyse biedt van midden- en eindspelen, die bereikt worden nadat een bepaalde opening is gespeeld. Een verspilling van ruimte en tijd. In het omvangrijke Bologans Black weapons, waarin de de Moldavische grootmeester zijn wapenarsenaal toont in de open spelen (uitgezonderd het Spaans), treffen we daarentegen een duidelijke indeling op basis van varianten, die zo gemiddeld rond de twintigste zet afbreken, met een aanbeveling voor het vervolg. De stampartijen kunnen via het register achterin (en een database, natuurlijk) worden gevonden. De vrijgekomen ruimte wordt opgevuld op twee onderscheidende manieren. Ten eerste krijgt de lezer meerdere opties aangereikt om een bepaalde opzet van wit te bestrijden. Daarnaast zijn er inleidende hoofdstukken die helpen bij het creëren van een helicopterview over een opening, dankzij specifieke aandacht voor terugkerende pionnenstructuren en typische stukkenmanoeuvres.

Het kan bijna niet anders of degene die dit boek serieus bestudeert, ontwikkelt een fijn positiegevoel voor stellingen uit de 1. e4 e5-familie en zal weinig moeite hebben in het vervolg het juiste moment voor een standaarduitbraak als d7-d5 te vinden. Ook al omdat Victor Bologan een aangenaam oog heeft voor

historische evolutie in bepaalde varianten en in bijvoorbeeld in zijn aanbevelingen tegen het Evansgambiet – met de zegen van de computer en enkele ingrepen - teruggrijpt op de match Tsjigorin-Steinitz uit 1892.

Dit boek is verder een echte gambietkiller, al is het wel weer opvallend (en hoopgevend voor witspelers?) om te zien dat het belangrijkste gambiet, het Koningsgambiet, door Bologan in met name de variant na 3. Lc4 geheel anders bestreden wordt dan John Shaw deed in het vorig jaar verschenen *The King's Gambit*, waarin Shaw DE weerlegging had geclaimd.

De kafttekst van het boek 'How to play for a win if White avoids the Ruy Lopez' belooft iets teveel. Na sommige varianten raadt Bologan de zwartspeler ronduit aan voor eeuwig schaak te gaan en het is heel wel voorstelbaar dat creatieve witspelers een weg vinden om sommige van Bologans stellingen te ontlopen. Maar ambitieuzere clubspelers die vooruit willen en een betrouwbaar wapen tegen e4 willen (door-) ontwikkelen met het antwoord e5, kunnen dit boek moeilijk ongeopend laten. (PH)

Victor Bologan, Bologan's Black Weapons in the open Games. New in Chess, 2014. 528 pagina's. €29,95.

Zeven korte besprekingen

Yaroslav Srokovski: Chess Training for Post-Beginners. New in Chess, 2014. 221 pagina's. €19,95.

'A basic course in positional understanding,' is de ondertitel van dit lesboek, en dat geeft de inhoud goed weer. Srokovski, een Oekraïense internationaal meester en hoog gediplomeerde FIDE-trainer, heeft zijn boek ingedeeld aan de hand van Steinitz' categorieën van statische en dynamische voordelen. Partijvoorbeelden, waaronder veel klassiekers, met analyses van Srokovski zelf vormen de verdieping van de

thematiek. Ook staan er nuttige oefeningen aan het eind van ieder hoofdstuk. Iedere clubschaker kan hier zeker een paar mooie schaakuren aan beleven.

Paul van der Sterren: Terug in het strijdperk.

Paul van der Sterren, 2014. 139 pagina's.

€17,50.

Grootmeester Van der Sterren zei in 2003 het professioneel schaken gedag, publiceerde vervolgens kloekke openingsboeken en een al bijna klassieke autobiografie en daarmee leek zijn schaaksaga voltooid. Toch keerde hij in 2010 enigszins terug naar de arena. Hij begon weer te spelen in de KNSB-competitie en toucheerde zelfs het toernooischaak opnieuw. Ook met schaakschrijven ging Van der Sterren verder. 'Terug naar het strijdperk' is een bundeling van zijn recentste schaakverhalen. Van der Sterren schrijft bekwaam, zeer onderhoudend en met een mooie dosis humor bovendien. Een boek voor de schaakliefhebber, maar kijk uit: het boek is niet weg te leggen tot het uit is!

Dejan Antic & Branimir Maksimovic: The Modern Bogo. New in Chess, 2014. 476 pagina's.

€24,95.

De auteurs hebben eerder naam gemaakt met 'The Modern French' en wijden hun tweede boek aan dezelfde zwarte openingszet op 1.d4, gevolgd door 2...Lb4+. Hoewel het boek 'a complete guide' belooft, zijn er wel enige hiaten in de volledigheid aan te merken: zo wordt 2.Pf3 in het geheel niet genoemd. Nu zijn specifieke zetvolgordes niet zo van belang in de stellingen die vaak uit de Bogo voortkomen: het gaat in dit soort gesloten stellingen toch eerder om kennis van structuren en typische strategieën. Juist daarom is het wat curieus dat er geen modelpartijen te vinden zijn. Een boek voor

mensen die hun Bogo-repertoire met specifieke zetten willen oppoetsen.

Larry Kaufman: Sabotage the Grünfeld.

New in Chess, 2014. 187 pagina's.

€19,95.

1.d4 Pf6 2.c4 g6 3.f3!?, daarover gaat het in dit openingsboek. Wit grijpt het centrum, maar zwart krijgt geen aanvalsdoel op c3, zoals in de Grünfeld het geval is. Wel houdt deze zetvolgorde in dat de witspeler voorbereid moet zijn op de Sämisch-variant van het Konings-Indisch. Kaufman kiest voor een originele aanpak in dit openingsboek: hij sluit iedere variant af met een computerevaluatie. Dit geeft zijn bevindingen een heel objectieve waarheidsbasis, maar roept wel enkele belangrijke, praktische vragen op: waarom is 0.8 eigenlijk beter dan 0.6, of 0.35 beter dan 0.17? En wat hebben we aan die kennis achter het bord? Niettegenstaande deze kwesties is dit openingsboek een nuttig startpunt van een variant die snel aan populariteit wint.

New in Chess Yearbook 112: New in Chess, 2014. 255 pagina's. €29,95.

Adorjan bespreekt het Siciliaans op instructieve wijze en bijdragen van topgrootmeesters als Caruana, Radjabov en Giri geven dit jaarboek een sterrenstatus. Veel van die analyses hebben wel al in het New in Chess magazine gestaan. Verder zorgen een enorme analyse van 2.b3 tegen het Frans, hommages aan Velimirovic (1942-2014), een computer die 'The Smurfs' heet, Bologan over zijn nieuwste boek en Flear die openingsboeken bespreekt ervoor dat iedere liefhebber ook in dit jaarboek wel iets kan vinden dat hem aanspreekt.

Bent Larsen: Bent Larsen's Best Games.

New in Chess, 2014. 350 pagina's. €29,95.

Dit is de eerste Engelstalige partijenverzameling van de legendarische Larsen sinds 1970. Deze editie is gebaseerd op een tweedelige, recente Spaanstalige verzameling maar de basis is nog steeds de oorspronkelijke 1970-editie, met allerlei toegevoegde analyses tot 1977. De partijen zijn voorzien van analyses van Larsen zelf, zodat de lezer niet alleen wordt verblijd met instructief commentaar, maar ook het een en ander over schaakpsychologie opsteekt. Artikelen over Larsen ronden het boek af. Een mooi boek dat zeker het aanschaffen en doorbladeren waard is, maar het is een beetje curieus dat de partijen ophouden in 1977. De lijst van Larsens toernooieresultaten eindigt zelfs in 1973, terwijl Larsen nog lang daarna op hoog niveau door schaakte. Maar deze details daargelaten, is dit een heel mooi boek. Voornamelijk omdat Larsen een heerlijke schaker was.

Jimmy Adams (redacteur): Johannes Zukertort.

New in Chess, 2014. 541 pagina's. €34,95.

In 1989 gaf Adams een verzameling van partijen en artikelen van Johannes Zukertort uit. Nu is deze uitgave in herdruk, en hij ziet er schitterend uit. Er zijn maar liefst 319 partijen van Zukertort in opgenomen, allemaal met commentaar van Zukertort zelf. Daarnaast bevat de anthologie een bonte verzameling artikelen over Zukertort, zodat de lezer de schaker en de mens goed leert kennen. Een schitterend eerbetoon aan een tovenaars achter het schaakbord. (FJ)

Tenslotte ontvingen we van Peter Monté zijn magnus opum: *The Classical Era of Modern Chess*. Meer daarover in het volgende nummer van de Nieuwsbrief.



Eddy Sibbing

Als er een Nederlandse schaakster qua prestaties te vergelijken valt met Max Euwe dan is dat ongetwijfeld Fenny Heemskerk. Zij was van 1939 tot 1960 (21 jaren!) Nederlands kampioen bij de dames, een unicum in de geschiedenis van het vrouwenschaak in Nederland. Zhaoqin Peng heeft dertien titels op haar naam staan, maar was 'slechts' van 2000 tot 2012 de sterkste schaakster van Nederland. Dat Fenny slechts tien titels op haar naam heeft staan, komt doordat het NK in haar bloeiperiode niet jaarlijks werd gespeeld (dat is pas vanaf 1970 het geval) en dat er tijdens de Tweede Wereldoorlog geen NK voor vrouwen is verspeeld.

Fenny Heemskerk werd op 3 december 1919 geboren in Amsterdam. Dat Fenny ging schaken leek logisch omdat haar vader een fervent schaker was, maar Fenny hield meer van het spelen op straat, in de buurt van de bloemenwinkel van haar ouders. Hoewel ze al vanaf haar elfde jaar schaakte sloeg de vonk pas echt over tijdens de match Euwe-Aljechin in 1935. Haar vader speelde, net als half Nederland, de partijen uit de match na en ook Fenny was niet meer bij het schaakbord weg te slaan. In datzelfde jaar nam ze deel aan het eerste Amsterdamse vrouwenschaaktoernooi. Twee jaar later wist ze als 17-jarige dat toernooi te winnen en volgde ook het eerste keer Nederlands kampioenschap. Nadat ze in 1938 de Nederlandse titel aan Catharina Roodzant verloor, herwon ze deze in 1939 om die vervolgens 21 jaar in haar bezit te houden. Een Euwiaanse prestatie!

Hoogtepunt

Het dramatische hoogtepunt van haar carrière werd het kandidatentoernooi in 1952 in Moskou. De winnaar van dat toernooi mocht tegen wereldkampioene Rudenko om de wereldtitel spelen. Fenny presteerde prima en had het hele toernooi zicht op eerste plaats. De Russische organisatie deed er alles aan om het Fenny

lastig te maken. Zo moest ze van de organisatie een inhaalpartij en twee afgebroken partijen op één dag spelen. Wonder boven wonder won Fenny de partijen tegen drie Russinnen: Bykova (uiteindelijk eerste), Ignatjeva (gedeeld tweede met Fenny) en Belova (vierde). Toen dat niet hielp, deden de Russen een regelrechte intimidatiepoging. In Max Pams interviewbundel *De zuiverste liefde* is die tussen een man en zijn paard vertelt secondant Lodewijk Prins: "Maar ook in Moskou heb ik eens met een pijnlijk incident te maken gehad. Fenny Heemskerk dreigde het kandidaten-toernooi te winnen voor een Russin. Op dat moment kwamen een aantal artsen in haar hotel met de mededeling, dat zij ter observatie in het ziekenhuis moest worden opgenomen. Ik was daar als waarnemer van de KNSB en ben er van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat mee in de weer geweest. Toen wij vroegen waarom zij moest worden opgenomen, kregen wij ten antwoord: dat weten wij niet, dat moeten wij juist uitzoeken. Tenslotte zijn de Russen gewicht, maar zij was door die hele affaire zo uit haar doen, dat zij het niet gehaald heeft." Fenny verloor in de laatste ronde van de Oostduitse Keller en eindigde een punt achter Bykova op de met Ignatjeva gedeelde tweede plaats. Bykova won de match tegen Rudenko



Beide Fenny's bij Theo Eerdmans op TV in 1961

en werd de nieuwe wereldkampioene. Dichter bij de wereldtitel zou geen enkele Nederlandse schaakster meer komen.

Sociale contacten

Fenny schaakte vooral ook voor de sociale contacten: "Belangrijker dan de hele schaaksport, vind ik het internationale contact dat er tussen de deelneemsters ontstaat." Voor het kandidatentoernooi had ze daarom Russisch geleerd om in Moskou met haar tegenstanders gezellig te kunnen praten, maar daar kwam het amper van. "Als ik openingen had bestudeerd in plaats van de Russische taal, was ik in de prijzen gevallen," vertelde ze eens aan journalist Johan Hut.

Dat Fenny zo ver is gekomen is om meerdere redenen bijzonder. Ze was jong getrouwd met schaker Wim Koomen, een schaker uit de landelijke top. Dat huwelijk strandde echter binnen enkele jaren en vanaf toen moest Fenny de kost verdienen voor haar en haar dochter Fenny junior. Geen makkelijke taak voor een gescheiden vrouw die alleen huishoudschool had gedaan. Ze ging op de markt staan, eerst met knopen en fournituren, later met vitrage en gordijnen. Zo was Nederlands sterkste schaakster elke week te vinden op de markten van Haarlem, Hilversum, Utrecht en Amersfoort. Lange, zware dagen vanuit Amersfoort waar ze inmiddels met haar dochter woonde.

Als gevolg van een auto-ongeluk in 1958 lagen beide Fenny's in het ziekenhuis. In die periode beseftte Fenny junior dat er iets aparts was met haar moeder. Haar stemmingen wisselden

nogal eens en ze was bij tijd en wijle lastig in de omgang. Hoewel dat al geruime tijd het geval was, zei Fenny senior steevast dat ze “overspannen was van de markt” en haar drukke leven. Pas in 1971 werd door een arts vastgesteld dat ze manisch depressief was en kreeg ze daarvoor medicatie, al nam ze die regelmatig niet in. Fenny is diverse keren ‘overspannen’ opgenomen in het Amersfoortse ziekenhuis De Lichtenberg, waardoor ze diverse toernooien heeft moeten missen. Een passage uit De Telegraaf van 1971: “Ik hoop dat ik weer tot schaken kom, maar soms geloof ik er niet in.” Zij zucht. Dan zegt ze plotseling weer fel: “Maar mijn plaats voor de zonewedstrijd in Spanje en de damesolympiade in Duitsland blijft toch wel voor mij open?” Wederom rijst de vraag hoeveel verder ze had kunnen komen zonder haar lastige leefomstandigheden en haar ziekte.

Ambassadrice

Nadat Fenny in 1960 door Corry Vreeken werd onttroond als Nederlands kampioene wist ze de revanchematch een jaar later te winnen. In 1968 werd ze nog een keer gedeeld eerste maar verloor ze de match tegen Ingrid Tuk. Daarna ontwikkelde Fenny zich steeds meer als ambassadrice van het vrouwenschaak. Ze was veelvuldig eregast bij vrouwentoernooien, gaf schaakles aan vrouwen en gaf simultaans. Ook werd het jaarlijkse vrouwenschaaktoernooi van Damegambiet uit Amsterdam omgedoopt tot het Fenny Heemskerktournooi. In 1977 werd ze met terugwerkende kracht tot vrouwengrootmeester benoemd door de FIDE en in 1985 werd ze voor haar verdiensten voor het vrouwenschaak benoemd tot ridder in de Orde van Oranje Nassau. Hoewel ze inmiddels niet meer tot de top behoorde, schaakte ze tot haar tachtigste in toernooien en op haar club,

Ons Genoegen in Amersfoort. Ook nam ze jaarlijks deel aan het Hoogovenstoernooi. Fenny junior vertelde nog dat haar moeder zeer vereerd was om prins Bernhard te mogen ontmoeten. Nog eervoller vond zij het dat minister Marga Klompé in 1962 de prijsuitreiking deed bij het toernooi in het Italiaanse Imperia.



Fenny aan het werk

Het toeval wilde dat de eerste vrouwelijke minister van Nederland in hetzelfde hotel verbleef en door de organisatie gevraagd werd om Fenny de eerste prijs te overhandigen. Op 8 juni 2007 overleed Fenny Heemskerk in haar woonplaats Amersfoort.

Het Max Euwe Centrum heeft in 2008, in samenwerking met dochter Fenny Koomen, een expositie over Fenny Heemskerk georganiseerd.



Een kampioen in stilte

Peter Hoomans

De Indonesiër Tan Hoan Liong was in 1961 ná Salo Landau (en vóór Genna Sosonko, Viktor Kortsjnoi, Ivan Sokolov, Predrag Nikolic, Sergei Tiviakov en Anish Giri) de tweede in de reeks kampioenen van Nederland, die in het buitenland is geboren. Maar hij was de enige die voorgoed terugkeerde naar zijn vaderland, onder tragische omstandigheden.

Iedereen die hem kende noemde hem kortweg Tan, net als de meeste schaakverslaggevers, hoewel een enkele het op Han Tan hield, en weer een andere (Jongsma) op Hoang Ljong Tan. Wie Tan Hoan Liong nou precies was, heeft waarschijnlijk niemand in de Nederlandse schaakwereld ooit geweten. Geschreven bronnen over zijn schaakleven zijn er niet veel, behoudens de verslagen van toernooien waar hij deelnemer was in het Bondstijdschrift en een enkele krant. In mei 2000 publiceert Schaakmagazine een door Lex Jongsma geschreven portret. Tim Krabbé schreef in zijn online Open Chess Diary een aantal jaren later een aardige anekdote met Tan in de hoofdrol. Verder zijn op het web zijn belangrijkste schaakprestaties terug te vinden en that's it. Daarom is er een aantal vragen gestuurd naar zijn in Indonesië wonende broer Tan Hoan Hoey om meer over het leven van de onbekende kampioen van 1961 te weten te komen. Hoey (78) schreef een brief terug met een levensbeschrijving van twee-en-een-half getypte kantjes – in het Nederlands. Op basis daarvan, de eerder genoemde geschreven bronnen en een enkele herinnering van Tans tijdgenoten (Coen Zuidema, Kick Langeweg, Tim Krabbé en Hans Bouwmeester) levert dat het beeld op van een sympathieke, maar sterk introverte figuur, die volledig toegewijd was aan het spel (niet alleen schaken) en wiens talent door ern-

stige psychische problematiek nooit tot volle wasdom is gekomen.

Introvert kind

Tan Hoan Liong is geboren op 20 augustus 1938 in Bogor, een stadje op West-Java, dan nog Buitenzorg geheten. Zijn familie behoort tot de welgestelde middenklasse en wordt tot de zogenaamde Peranakan Chinezen gerekend, de nazaten van de vroegste Chinese immigranten in de Indische Archipel. Grootvader Tan Tek Hay bezit een onderneming in thee in het dorp Lampegan, zijn vader Tan Eng Djinn heeft er de dagelijkse leiding. Als jongste van drie broers groeit hij op te midden van dienstmeisjes en bedienden, en geniet onderwijs van een gouvernante. Liong is een stil, introvert kind en blijkt al snel van kaartspelletjes te houden, leert op vroege leeftijd bridge en speelt ook graag een populair nieuw Amerikaans bordspel, Monopoly. Zo rond zijn vijfde levensjaar, midden in de Tweede Wereldoorlog, brengt zijn oudste broer Boen hem de regels van het schaken bij. (Boen woont nu in Nederland en is, op 83-jarige leeftijd, nog steeds actief als speler bij de Meppeler Schaakvereniging). Nadat de familie in 1952 is verhuisd naar Bandung, meldt hij zich als puber aan bij de plaatselijke schaakvereniging, Bandung Djaja, waar veel sterke schakers lid waren. In deze tijd verslindt hij ook de boeken uit de openingenreeks van Dr. Max Euwe.

In de zomer van 1956 maakt hij in gezelschap van zijn ouders de oversteek naar Holland. Zo als meer kinderen van welvarende Peranakan-Chinezen in die tijd gaat hij er studeren, in zijn geval actuariaat (verzekeringswiskunde), aan de Gemeentelijke Universiteit Amsterdam. Hij gaat wonen aan het Suykerhofje, hartje Jordaan. De studie zal uitlopen op een deceptie. Zijn aanleg voor wiskunde komt niet uit de verf. Des te beter gaat het met zijn vorderingen in het schaken.

De eerste vermelding van zijn naam in een wedstrijdverslag is in april 1957 in De Band, het orgaan van de Amsterdamse Schaakbond, hij wordt tweede op het Open Kampioenschap van Amsterdam. Dan al lijkt hij er geen burgerlijk dagritme op na te houden: “Nachtelijke analyses van verraderlijke eindspelen hebben Tan menig punt bezorgd,” heet het. Een jaar later zal hij eerste worden, zijn stijl wordt getypeerd als “ondoorgroendelijk” en “zijn vindingrijkheid grenst aan het ongelooflijke” – iedereen zal het er in de loop der tijd over eens worden dat hij over een groot tactisch vernuft beschikt. In november 1957 verschijnt de naam Tan voor het eerst in de uitslagen van het Tijdschrift van de KNSB: hij heeft groep 4 van het toernooi van de Philips Schaakclub gewonnen. De komende jaren zien we zijn naam vaker terug in eindstanden van diverse kleinere toernooien, van Veenendaal tot Soest, van Haarlem tot Arnhem, niet zelden als winnaar.

Snel uitgedoed

Inmiddels heeft hij zich aangemeld bij VAS. Hoe talentvol hij op dat moment is, lijken ze zich ook bij de oudste club van Nederland te hebben afgevraagd. Hans Bouwmeester, uitkomend voor ASC, de club die net als VAS zijn clubavond heeft in het Amsterdamse Schaakhuys aan de Henri Polaklaan, herinnert zich:

“Op een dag werd ik benaderd door Withuis. Hij vertelde mij, dat er een veelbelovende Indonesische student lid was geworden en of ik er voor voelde wat trainingspartijen met hem te spelen. Ik was snel uitgedoed, want binnen mum van tijd bleken we volkomen aan elkaar gewaagd.” Vanaf seizoen ‘58-’59 komt Tan voor VAS uit in de hoofdklasse en maakt de kampioenschappen mee in een team met vaste waarden als Cortlever en Van Scheltinga. In het seizoen ‘60-’61 is hij eerste bordspeler van VAS 2, het team dat voor een unicum zorgt door het enige tweede team in de geschiedenis te zijn, dat het landskampioenschap verovert. Ook bij twee andere teamwedstrijden in 1960 blinkt Tan uit. In de zomer van dat jaar is hij topscorer voor Nederland op het Studenten-teamkampioenschap in een snikheet Leningrad. Dan, in het najaar, volgt op de Olympiade in Leipzig een hoogtepunt in zijn kortstondige carrière. Terwijl het Russische team onder aanvoering van de kersverse wereldkampioen Mikhail Tal voor de vijfde opeenvolgende maal de Hamilton Russell Trophy wint, de 17-jarige Bobby Fischer zijn debuut aan het eerste bord maakt voor de VS, en Max Euwe voor een negatief record zorgt door de eerste grootmeester op een Olympiade te zijn, die onder de 50% scoort, schittert Tan Hoan Liong voor het Indonesisch team. Net als de Mongoliër Myagmarsuren wint hij de gouden medaille voor de beste score aan het vierde bord (16½ punt uit 20 partijen).

Hoe blij hij toen is geweest, met wie hij zijn vreugde heeft gedeeld, je vraagt het je af, de getuigenissen van zijn persoonlijkheid in ogenschouw nemend. “Liong was in sociaal opzicht nogal gesloten van aard,” schrijft zijn broer Hoey, “behalve in schaakkringen had hij weinig contacten. Hij kwam wel eens om te lunchen bij zijn nichtje Lioe, die met een

Indonesiër getrouwd was en ook in Amsterdam woonde.” Een partner heeft hij mogelijkerwijs nooit gehad: “Wat zijn omgang met meisjes betreft, daar is praktisch niets van bekend,” aldus Hoey. De schaakkring die hij veelvuldig frequenteerde was die van de vaste clientèle van het Koffiehuis annex het schaakcafé aan het Leidseplein. Een ruimte waar tijdsbesef en maatschappelijke ambitie het totaal aflegden tegen een universele spel drift, want behalve geschaakt werd eronder meer ook gedobbel, gekaart en go gespeeld.

Iets geheimzinnigs

“Hij hoorde daar totaal niet thuis, maar voelde er zich volstrekt op zijn gemak,” schrijft Jong-sma in 2000. Hoewel de omgang vertrouwd is, en Tan sympathiek wordt gevonden, is er ook afstand. “Er hing iets geheimzinnigs om hem heen,” vertelt Coen Zuidema, die teamgenoot was geweest in Leningrad. “Hij was vriendelijk en goedlachs, maar nooit liet hij het achterste van zijn tong zien. Liever lachte hij raadselachtig en wapperde afwijzend met zijn handen en zijn lange vingers. Zo speelde hij ook. Hij karakteriseerde zijn spel als zoeken naar “ruimte”. Een heel eigen categorie, die we van Euwe niet geleerd hadden. Wat ik ervan begreep was dat hij veel opties open wilde houden en zijn kaarten niet al vroeg op tafel wilde leggen.”

“Hij hield van kleine grapjes, maar was ook erg bescheiden, bijna schuchter te noemen,” typeert vaste gast Tim Krabbé hem. Kick Langeweg, die er ook bij was in Leningrad en in die jaren tussen ’58 en ’62 ook veelvuldig in het schaakcafé te vinden was, herinnert zich ook een lachende Tan: “Hij had er ongelooflijk veel plezier in om bij het spelen of samen analyseren een valstrik te zetten.” Hoewel de spanningen tussen Nederland en Indonesië

vanwege de kwestie Nieuw Guinea juist in de tijd dat Tan in Nederland is, hoog opliepen, heeft nooit iemand hem daarover gehoord, al lag dat niet alleen aan hem. Over andere dingen dan het spel dat gespeeld werd ging het in niet zo snel in het schaakcafé, laat staan dat er een politieke discussie gevoerd werd. “Zo’n beetje de enige activiteit die ik me met hem buiten het schaken herinner, is dat we wel eens naar de bioscoop om de hoek gingen en dan niet alleen de eerste, maar ook de tweede voorstelling bekeken,” aldus Langeweg. Zijn Indonesische nationaliteit komt wel ter sprake door het verrassende verloop van het Nederlands Kampioenschap in april-mei 1961. Omdat Euwe, Bouwmeester, Van Scheltinga, Prins, Cortlever, Kramer, Barendregt en Muhring allen hadden afgezien van hun recht op deelname, is regerend kampioen Donner de uitgesproken favoriet in het Haagse kantoorgebouw van sponsor Caltex Petroleum. Tan, die zich in april 1960 ternauwernood had weten te kwalificeren via een vijfde plaats op het kandidatentoernooi te Diever, zorgt in de eerste ronde voor een daverende verrassing door Donner te verslaan. Zijn koppositie staat hij vervolgens niet meer af. Met anderhalve punt voorsprong op Van den Berg, Donner en Roessel, wint hij (met 22 jaar tevens de jongste deelnemer) het NK. Volgens een verslag in De Telegraaf zou hij de titel onmiddellijk ter beschikking hebben gesteld, zodra hij verneemt Nederland niet te kunnen vertegenwoordigen in internationale wedstrijden. Omdat op dat moment iedereen die twee jaar woonachtig in Nederland is, reglementair deelnemer aan een NK kan zijn, wordt dat aanbod door de KNSB vriendelijk geweigerd. Donner maakt hem en plein public duidelijk dat hij bovendien de verdiende winnaar is.



Niemand heeft Tan ooit echt gekend.

Regerend kampioen

Als regerend Nederlands kampioen weet Tan nog twee belangrijke successen te boeken, of drie, wie meerekent dat hij begin augustus 1962 op het European Go Congress in het Duitse Garmisch Partenkirchen de titel 1e dan verdient door het meestertoernooi voor kyuspelers te winnen. Een ongekende prestatie, gezien de korte tijd dat Tan het spel heeft gekend. Mogelijkerwijs heeft hij pas go leren spelen in het Schaakcafé. Krabbé verhaalt in zijn Open Chess Diary het verhaal hoe de schakers uit het Schaakcafé, met Tan als enige (en atypische) verliezer aan het eerste bord, een afvaardiging van de nog maar net bestaande Nederlandse Go bond uitdagen, en met 9-1 weten te verslaan. Als schaker wint Tan in Amsterdam (net terug uit Garmisch Partenkirchen!) eind au-

gustus de tweede editie van het IBM-toernooi, samen met de Israëliër Czerniak. Dan, na een matig resultaat in Hastings, verzekert hij zich januari 1963 op het Hoogoventoernooi door een remise tegen de Belg O'Kelly de Galway van de definitieve kandidatuur voor de titel Internationaal Meester, in die tijd nog een nieuwsaardig feit. Hoe zou Liong deze prestatie hebben gevierd? Met wie? Na de officiële feestrede en de felicitaties tijdens het traditionele snertmaaltijd in Beverwijk is het zomaar mogelijk dat het daarbij is gebleven. Over deze tijd schrijft broer Hoey: "Liong was erg eenzaam, en nadat zijn nichtje Lioe naar Bussum was verhuisd, voelde hij zich als het ware helemaal alleen achtergelaten." Aan zijn IM-titel heeft hij weinig plezier kunnen beleven. In de laatste ronde van de hoofdklasse-competitie ontbreekt de naam Tan voor het eerst sinds september 1958 in de opstelling van VAS (1 zowel als 2). Zowel op het Nederlands Kampioenschap in mei, als het zonetoernooi in Djakarta in september, is hij afwezig 'wegens ziekte'. Er is iets aan de hand met hem, maar wat precies, weet vrijwel niemand. Geruchten steken de kop op, hij zou op de vlucht zijn geslagen omdat zijn vader, ongelukkig met het feit dat zijn zoon zijn tijd verdoet met het spelen van spelletjes, hem terug wil halen naar Indonesië. In werkelijkheid is Liong ten prooi gevallen aan wat zijn broer Hoey een "mentale inzinking" noemt: "Hij begon fietsen te stelen, werd door de politie opgepakt en na medisch onderzoek verwezen naar de psychiatrische kliniek in Santpoort." Voor dat onderzoek werden ook zijn dagboeken geraadpleegd, die hij sinds de verhuizing na Bandung in '52 was gaan bijhouden, welke "duidelijke aanwijzingen gaven in negatieve zin". Hoogst waarschijnlijk heeft

Tan geleden aan schizofrenie. Jongsma spreekt bovendien van een verslaving, wat bevestigd is door Bouwmeester. Einde 1963 komen Liongs ouders naar Nederland over om hun zoon op te halen en mee terug te nemen naar zijn geboorteland.

Niet gezien, nooit vermoed

Hoe kan iemand - de nationaal kampioen, nota bene - in stilte verdwijnen uit het actieve schaakleven? "We hebben het niet gezien, we hebben het nooit vermoed, voor het achteraf al te laat was," concludeerde Jongsma ruim 35 jaar later. Maar als hij niet blind en doof was geweest, zo schrijft hij, had hij meer kunnen weten na een avondje stappen met zijn even oude schaakvriend: "Ik stelde hem (Tan) voor een gelegenheid op het Thorbeckeplein te bezoeken, waarover ik veel goeds gehoord had. Mijn verborgen agenda was, dat het mij hoog tijd leek, dat deze uiterst begaafde, door en door intellectuele, welopgevoede en sympathieke nieuwe vriend (...) eens kennis maakte met de minder gepolijste aspecten van het Amsterdamse uitgaansleven. Bij binnenkomst in dit modische nachtlokaal (...) bleek mij al gauw, hoezeer ik mij vergist had. Ik kende er niemand, maar hij werd eerst door de uitsmijter, daarna door de garderobejuffrouw en vervolgens door de ober hartelijk welkom geheten. Over de avond valt verder niets te vermelden, behalve dan, dat ik mij voortdurend afvroeg

hoe dit mogelijk was. Deze introverte wijsgeer, deze man van de geest (...) op goede voet met het voltallig personeel van een nachtclub?" "Toen ik op de Olympiade van 1966, in Hannover, bij de Indonesische equipe informeerde naar Tan," vertelt Bouwmeester, "was het antwoord dat hij in Bandoeng in een kliniek zat en er waarschijnlijk nooit meer uit zou komen."

Eenmaal terug in Bandung is Liong inderdaad onder behandeling van een psychiater gesteld, schrijft Hoey, maar zijn broer spreekt ook van een terugkeer in het ouderlijk huis. En een beperkt nieuw leven. Hij hielp soms met de administratie in het bedrijf van zijn vader en trad tegelijk met zijn ouders toe tot de Pinksterbeweging. Soms ging hij wandelen in de stad en zocht familieleden op, "een bediende volgde hem om te voorkomen dat Liong zou verdwalen." Na het overlijden van zijn ouders, is hij teruggekeerd naar zijn geboorteplaats Bogor, waar zijn familie een huis voor hem had laten bouwen, en hij verzorgd werd door een echtpaar uit de Pinksterbeweging. In september 2009 is hij overleden, na te zijn gestikt in zijn eten. Schaken heeft hij nog wel gedaan, na zijn vertrek uit Nederland. "Af en toe, als hij er zin in had, bezocht hij zijn oude schaakclub in Bandung," schrijft Hoey. "Soms speelde hij simultaans tegen jongeren. Maar hij beschouwde het als een hobby, niet als beroep."



ZILVEREN VRIEND VAN EUWE

De mogelijkheid om voor een bedrag vanaf €150 per jaar Zilveren vriend van Euwe te worden heeft al diverse deelnemers opgeleverd. Uiteraard is het belastingvoordeel een extra voordeel. Mocht u interesse om het MEC te on-

dersteunen als Vriend neem dan een kijkje op onze site of stuur een mail naar het MEC voor nadere informatie.



De komende en gaande man

Minze bij de Weg

Onlangs vond in het bestuur van het Max Euwe Centrum een wisseling van de macht plaats. Voorzitter Eric Smaling besloot te stoppen. Hij gaf het stokje over aan Jan van Run. We vroegen de vertrekkende voorzitter terug te kijken op zijn bestuursperiode en de nieuwe man een blik op de toekomst te werpen.

Eric Smaling vertrekt

Je stapt na ruim drie jaar als voorzitter op. Waarom?
“Ik heb per 1 juli jongstleden het voorzitterschap overgedragen aan Jan van Run, fanatiek schaker en gedeputeerde in de provincie Noord-Holland. Ik stond op plaats twee op de lijst voor het Europees Parlement en een vertrek richting Brussel lag zodanig voor de hand dat ik mijn vervanging toen ben gaan regelen. Uiteindelijk haalden we (de SP) twee zetels, maar werd ik ingehaald op voorkeursstemmen door Anne-Marie Mineur, die achter mij op drie stond. Mooi staaltje democratie vind ik dat. Het betekende dat ik in de Tweede Kamer bleef, maar de vervanging was toen al geregeld. Bovendien vind ik dat ik in mijn drieënhalve jaar voorzitterschap, ondanks het feit dat het ‘crisis’ was, te weinig heb binnengehaald voor het MEC. Ik zal niettemin, waar het maar even kan, blijven bijdragen aan het welzijn van het MEC. In deze onuitgebalanceerde tijd waarin ‘meer’ en ‘sneller’ de maat der dingen lijkt, is het extra waardevol om met de hele schaakgemeenschap een diamant als het MEC in de benen te houden.”

Wat zou je het centrale thema van jouw bestuursperiode willen noemen?

“Ik kwam er in toen we vierden dat het 75 jaar geleden was dat Euwe de wereldtitel won. Dat was een mooie happening, met veel pers en andere aandacht voor schaken. Daarna brak een

periode aan die je zou kunnen kenschetsen als ‘veel plannen, maar niet genoeg financiering’. De crisis heeft niet geholpen om de actieradius van het MEC substantieel te verhogen. Maar ‘groei’ op zich is natuurlijk geen doel. De afgelopen jaren waren daarmee meer gericht op consolideren van het MEC en minder op uitbouwen.”

Hoe staat het Max Euwe Centrum er voor?

“Het MEC staat er redelijk voor. In 2012 en 2013 kwam de bodem van de kas iets teveel in zicht. We hebben met veel partijen gepraat die ons een warm hart toedragen, niet in de laatste plaats de KNSB en de gemeente Amsterdam. Met vereende krachten waaronder de vele trouwe donateurs is de weg naar boven toen weer ingeslagen. De financiële positie is nu weer goed genoeg om opgewekt vooruit te kunnen kijken.”

Wat vind je van de uitstraling, c.q. de zichtbaarheid van het MEC?

“Uitstraling en zichtbaarheid kunnen altijd beter. Je kunt meer doen buiten Amsterdam, zelfs internationaal. De vraag is of je in de buurt blijft van je doelstellingen en dat is in de eerste plaats een baken van cultureel erfgoed zijn. Dat zijn we en de vele bezoekers die we ieder jaar ontvangen zijn stuk voor stuk onder de indruk van het MEC. Eigenlijk bestaat in geen enkel ander land een dergelijke instelling

die het schaken zo eert. De reflex van meer en groter hoort bij deze tijd. Dat is ook inspirerend, maar het moet wel kunnen en het moet meerwaarde hebben.”

Wat zou het MEC moeten zijn, studiecentrum, bibliotheek of iets anders?

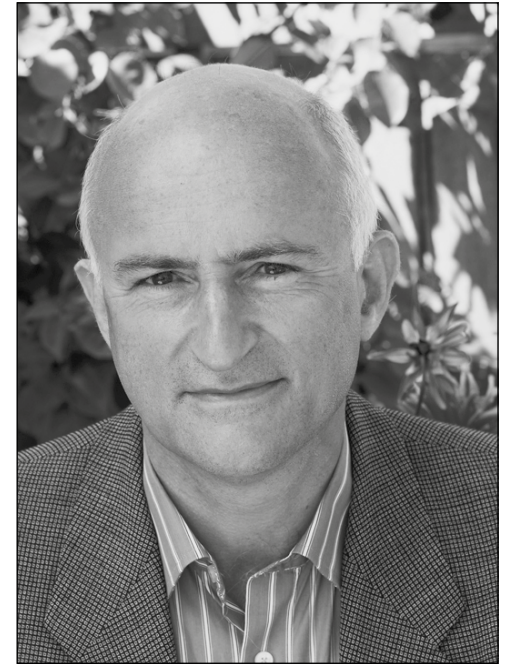
“Waar de KNSB de taart is, is voor mij het MEC de slagroom. De permanente tentoonstelling maakt je blij: het is erfgoed. De halfjaarlijkse borrel brengt de schaakscene samen: zoiets bestaat verder niet. Het is een sociaal netwerk voor het schaken in Nederland. De bibliotheek, toch redelijk uniek in zijn soort denk ik, de trainingen, de activiteiten in het land en het Pleinfestival geven verder kleur aan het MEC.”

Een paar jaar geleden werd de actie Vrienden van Euwe gelanceerd. Hoe is die verlopen?

“De actie Vrienden van Euwe is behoorlijk succesvol. De intentie was om de 64 velden in korte tijd te ‘verkopen’ aan vrienden die zich voor langere tijd wilden committeren aan het MEC. Dat liep minder snel dat gehoopt, maar per saldo levert het het MEC jaarlijks een flinke duit op. Doordat de ‘vrienden’ zich voor meerdere jaren vastleggen, is de financiering minder incidenteel dan de gewone donaties, waarvan je elk jaar weer moet afwachten op ze binnenkomen.”

Jan van Run komt

Jan van Run (1981) is de nieuwe voorzitter van het Max Euwe Centrum. Hij is namens de VVD gedeputeerde bij de provincie Noord-Holland waar hij onder andere de volgende onderwerpen in zijn portefeuille heeft: economie, internationale marketing & promotie, kennis en innovatie, onderwijs en arbeidsmarkt, personeel en organisatie, sponsoring, toerisme en vrije tijd.



Eric Smaling: Opgewekt vooruit kijken.

Hoe zit het met je schaakachtergrond?

“Ik ben een groot schaakliefhebber, maar op dit moment ben ik niet meer lid van een club. Ik heb achtereenvolgens gespeeld bij ZSC Saende, De Eenhoorn, Zukertort Amstelveen en Het Witte Paard in Zaanstad. In mijn tijd bij Zukertort zat ik ook in het bestuur van de Jeugdschaakbond Groot Amsterdam. Wel grappig, we hadden onze vergaderingen toen altijd in het Max Euwe Centrum. Toen ik bij Het Witte Paard speelde werd het werk teveel en ben ik gestopt met schaken. Want ik vind: als je het doet, dan moet je het ook goed doen. Ik ben jeugdtrainer geweest, arbiter en wedstrijdleider bij allerlei toernooien. Ik wil alles kennen en ik vind het leuk om te zien hoe kinderen zich ontwikkelen. In Groningen heb ik ook nog FIDE-toernooien geleid. Als

jeugdbegeleider ben ik mee geweest naar het toernooi in Bagneux. En ik heb bij diverse jeugdtoernooien de persdienst gedaan, zoals het open NK voor de jeugd, eerst in Hengelo en later in Enschede, en het NK voor de jeugd in Schagen.

Vroeger heb ik redelijk actief gespeeld. Tot mijn achttiende deed ik regelmatig aan toernooien mee, wel één keer per maand. En ik heb KNSB-competitie gespeeld. Ik denk dat mijn rating op mijn hoogtepunt rond de 2100 geweest zal zijn.”

Hoe ben je in beeld gekomen als voorzitter?

“Ik kende de vorige voorzitter Eric Smaling van Tata. Hij speelde mee bij de parlementariërs en ik deed mee in de provinciale groep. En ik kende vroegere voorzitters als Fred Teeven en Frank de Grave van mijn partij. Bovendien heb ik toen ik bij Zukertort zat allerlei jeugdtrainerscursussen gevolgd bij Eddy Sibbing, die nu de manager van het MEC is.

Ik vind dat je als voorzitter van het MEC een grote affiniteit met het schaken moet hebben. Toen ik werd gevraagd heb ik wel even bedenktijd gevraagd, maar eigenlijk was het een vrij makkelijke beslissing. Het past perfect bij mij.”

Wat kan je als nieuwe voorzitter toevoegen?

“Je moet doorgaan met waar je goed in bent en niet streven naar grote veranderingen. Gelukkig is de financiële situatie nu weer stabiel. Wel vind ik dat we het MEC meer open moeten

stellen, je moet meer mensen binnenhalen en meer doen voor de sponsors die nu wat geld geven. Je kunt er aan denken bedrijfsuitjes binnen te halen. Een lezing door een bekende schaker, een borreltje erbij, daarna in de stad wat eten. Het MEC als onderdeel van een dagje Amsterdam, zodat je wat terugdoet voor wat ze ons geven.

Je moet daar niet meteen groot mee beginnen, zoiets moet je in de komende jaren verkennen. Ik denk aan drie, vier van dit soort activiteiten per jaar. Je moet klein beginnen, groot kunnen we als organisatie ook niet aan. En je moet natuurlijk onderzoeken wat bedrijven willen. Verder moet je ervoor zorgen dat de band met de gemeente goed blijft. Haal de burgemeester, de wethouders, de gemeenteraadsleden binnen. Laat zien wat het MEC betekent voor de stad. Pas als je binnen bent zie je welke schatten wij hebben.

Het MEC zou een clubhuis moeten zijn voor het schaken, maar ik begrijp dat dit moeilijk te combineren is met de bibliotheek en het studiecentrum. Maar je ligt zo mooi in de stad, je bent goed bereikbaar, het is laagdrempelig, ik denk dat we daar meer mee moeten doen. Maak het een leuk en gezellig ‘home of chess’. Dat lees je ook in het gastenboek: fantastisch dat jullie zoiets leuks hebben.

Het bibliotheekgedeelte vind ik moeilijk. Als je binnenkomt denk je een bibliotheek binnen te stappen. Je moet onderzoeken wat je in deze tijd met een bibliotheek kunt. Hoe kun je die leuker, interessanter en levendiger maken.”



Resultaten van de enquête over de Nieuwsbrief

Eddy Sibbing

In de vorige Nieuwsbrief vroegen wij de lezers om een enquête over de Nieuwsbrief van het MEC in te vullen; 56 lezers hebben dat gedaan. Over het algemeen is men (zeer) tevreden over de Nieuwsbrief, maar er waren ook de nodige suggesties ter verbetering.

Over het nieuws en de aankondigingen van het MEC waren de inzenders unaniem tevreden en er was zelfs een uitgesproken behoefte aan meer artikelen over de schaakhistorie. De meningen waren iets meer verdeeld betreffende het publiceren van partijen van Euwe, de boekrecensies, lezersreacties en puzzels, maar ook daarover was men over het algemeen positief. Het gastenboek was duidelijk minder populair: een grote meerderheid vond dat deze rubriek kan vervallen.

Bij de “aanvullende vragen” waren de inzenders (zeer) tevreden over de actualiteit, de kalender, de lettergrootte en het aantal pagina's. De meningen waren verdeeld bij de vragen over meer of minder Nieuwsbrieven en het aantal illustraties. Een uitgesproken meerderheid (45 tegen 9) was voor het behouden van een papieren Nieuwsbrief. Het MEC zal dan ook twee keer per jaar een papieren Nieuwsbrief uitgeven, zolang dat financieel haalbaar is. Twee donateurs hebben dit jaar een aanzienlijke donatie gegeven, speciaal ten behoeve van het behoud van de papieren Nieuwsbrief. Daarnaast is de papieren Nieuwsbrief het visitekaartje van het MEC naar buiten toe. Voor de donateurs die aangeven de Nieuwsbrief digitaal te willen ontvangen zullen we dat doen. De slotvraag van de enquête (Weet u nog een - potentiële - sponsor voor de Nieuwsbrief?) gaf jammer genoeg de meest duidelijke respons: 56 keer nee.

Opmerkingen en kritiek

Naast het cijfermateriaal waren er vele opmerkingen en opbouwende kritiek. Hieronder een selectie, met af en toe cursief een reactie.

“Door de aangesloten bonden zou best eens wat meer reclame gemaakt kunnen worden voor het MEC (is een waardeloze afkorting, doet me steeds aan Mc Donalds denken). Op mijn eigen vereniging (30 senioren) Het Kasteel uit IJsselstein bleek afgelopen ALV dat niemand van het MEC afwist. Nu dus wel, maar donateur?? Zou door de KNSB krachtiger moeten worden gepromoot.”

“Is wel eens onderzocht of samenwerking met New in Chess mogelijk is en de Nieuwsbrief (ook) in het Engels zou kunnen verschijnen? Dezelfde vraag kan ten aanzien van de Ken Whyld Association worden gesteld en het digitale tijdschrift Chess Stalker Quarterly. De doelgroepen liggen dicht bij elkaar.”

“Het is altijd prettig om de Nieuwsbrief in de bus te vinden, ook al ben ik me er niet altijd van bewust wanneer de volgende uitkomt.” Reactie: We geven een Nieuwsbrief uit voor de kerst (begin december) en voor de zomer (begin juni).

“Om de naam Euwe Centrum eer aan te doen, zou er elke Nieuwsbrief twee korte partijen van Euwe kunnen worden opgenomen.”

“Veel ontvangers zullen ouderen zijn. Het lettertype is erg klein en leest moeilijker voor deze lezers.” Reactie: Het lettertype is sinds deze Nieuwsbrief iets groter en anders. Daarnaast hebben we de lay-

out iets aangepast. We hopen dat de lezers deze (kleine) veranderingen zullen waarderen.

“Graag digitaal!! Dat spaart papier, druk- en verzendkosten. En in digitale vorm hoeft de redactie zich geen beperkingen op te leggen met betrekking tot de omvang van de Nieuwsbrief. Reactie: Voor degene die de Nieuwsbrief digitaal willen, zullen we een mailing in het leven roepen.

“Misschien is het beter om activiteiten per e-mail aan te kondigen? Zeker bij een frequentie van een half jaar! Eens per 2 maanden een e-mail sturen?” Reactie: Al onze activiteiten publiceren we ook op websites (MEC, KNSB, SGA, NHSB, SGS, Schaaksite, Utrechtschaak) en op Facebook. Daarnaast mailen we vaste bezoekers van onze activiteiten persoonlijk.

Nieuwsbrief digitaal ontvangen?

Diverse lezers hebben in de enquête aangegeven de Nieuwsbrief digitaal te willen ontvangen om zodoende portokosten te vermijden. Hoewel een ruime meerderheid voor behoud van de papieren Nieuwsbrief bleek, willen we tegemoet komen aan de wens van deze lezers.

Vrijwilligers gezocht

Het Max Euwe Centrum heeft een trouwe en leuke groep vrijwilligers, die allemaal hun eigen taken hebben. Met name voor de werkzaamheden voor het museum kunnen we versterking gebruiken. We richten twee keer per jaar een wisseltentoonstelling in. Het uitwerken van een nieuwe tentoonstelling gebeurt in samenwerking met andere vrijwilligers, maar

“Iedere schaakclub in ons land zou sponsor moeten zijn. De volgende Nieuwsbrief naar alle voorzitters sturen?” Reactie: Daar zijn we het helemaal mee eens! We hebben dit idee al eens uitgetoetst en alle clubs in de NHSB, SGA en SGS een Nieuwsbrief gestuurd met het verzoek om als club donateur te worden. Zonder resultaat...

“De Nieuwsbrief van het MEC waardeer ik meer dan de Schaakmagazine. Wat de Nieuwsbrief betreft: compacte, plezierige vormgeving. Verander niet teveel.”

De redactie bedankt de inzenders voor hun bijdragen en zal de nodige aanbevelingen opvolgen.

Op onze website www.maxeuwe.nl zijn de exacte resultaten en alle reacties van de enquête gepubliceerd.

Als u onze Nieuwsbrief vanaf 2015 digitaal wilt ontvangen, dan kunt u een mail sturen naar euwemec@xs4all.nl onder vermelding van uw naam en plaats. Wij zullen dat in onze administratie verwerken. Medio juni 2015 ontvangt u dan de volgende Nieuwsbrief per mail.

het ontruimen en inrichten van de vitrines is een taak van onze conservator. Daarnaast zijn we bezig om onze collectie - conform de eisen van de Museumvereniging - te digitaliseren. Voor deze taken kan onze conservator, Lorena Zevedei, ondersteuning gebruiken. De werkzaamheden vinden bij voorkeur plaats tijdens onze openingstijden: dinsdag tot en met

vrijdag van 12.00 tot 16.00 uur. Affiniteit met schaken is niet noodzakelijk, maar wel handig.

Omdat we graag elke dag twee vrijwilligers aanwezig willen hebben op het MEC, kunnen we ook nog enkele invallers gebruiken. Mocht

Donateurs

Ook in 2014 hebben onze donateurs het MEC fantastisch gesteund. Tot nu toe is er ruim € 14.000 gedoneerd terwijl 43% van de donateurs nog niet gedoneerd heeft. Doordat we vanaf dit jaar nog maar twee Nieuwsbrieven per jaar uitgeven hebben we in 2014 nog geen reminder gestuurd. Mocht u nog niet gedoneerd hebben, dan hopen we dat u dat alsnog zult doen. Bij deze Nieuwsbrief zult u een

Schenkingen

Ook het afgelopen halve jaar heeft het MEC weer veel, vaak bijzondere schenkingen mogen ontvangen. Van Jan Bulk ontvingen we het jubileumboek van schaakclub Woerden. Tommy Koens schonk het MEC een groot beeldscherm. Willem van Wijngaarden uit Amsterdam gaf ons een origineel entreebewijs en een boekje over de 14e partij uit de match Euwe-Aljechin in Zwolle. Ook kregen we van hem scans van het archief van schaakclub Dieren, hetgeen een goed beeld geeft van hoe een schaakclub georganiseerd was rond 1950. John van Dijk gaf originele (mini-)schaakstukken uit de vijftiger jaren en van Hans Knop uit Bussum ontvingen we enkele schaakpostzegels. Diverse schaakboeken kregen we van Peter de Leeuwe (Amsterdam), Ben van Baren (IJsselstein), Thea Wiegman (Amsterdam), de heer

u in (de omgeving van) Amsterdam wonen en op afroepbasis aanwezig kunnen zijn, dan stellen we dat op prijs.

Geïnteresseerden kunnen een mail sturen (euwemec@xs4all.nl) naar Eddy Sibbing.

acceptgiro vinden. We hebben de rekeningnummers omgezet naar de IBAN-maatstaven. Mocht u digitaal willen doneren dan kan dat op rekening NL91 INGB 0005 4016 70 ten name van het Max Euwe Centrum te Amsterdam.

Alle donateurs bedankt voor uw ondersteuning!

Van Beem (Callantsoog), mevrouw Langerhorst (Amsterdam) en Sjoukje Wouters, de dochter van Johannes Wouters. Van de erven van professor A. D. de Groot hebben we (via Henk Visser) het boek gekregen dat De Groot ontving bij het behalen van het kampioenschap van Amsterdam. Het gaat om de Unveränderte Neudruck van de 8e Auflage van het Handbuch des Schachspiels van Bilguer, plus het Nachtrag-deel van Hans Kmoch. Beide boeken bevatten een persoonlijke opdracht en zijn opgenomen in onze collectie. Simon Langedijk uit Lisse schonk ons tenslotte enkele complete jaargangen van het maandblad van de NRSB en oude jaarverslagen van schaakvereniging Wester Toren.

Alle schenkers bedankt!

MEC-KALENDER

Zondag 14 december	Workshop Cor van Wijgerden
Woensdag 17 december	Boekpresentatie Karel van Delft (15.30 uur)
Woensdag 17 december	Euweborrel (alleen voor genodigden)
Vrijdag 9 januari	Start Tata-toernooi (tot en met 25 januari)
Zaterdag 17 januari	Tata-instuif in MEC (14.00-18.00 uur)
Woensdag 18 februari	Training van grootmeester Jan Timman
Zondag 8 maart	Workshop Karel van Delft
Woensdag 25 maart	Training van grootmeester Robin van Kampen
Woensdag 15 april	Training van grootmeester Erwin L'Ami
Zaterdag 18 april	De halfjaarlijkse boekenbeurs van 11.00-14.00 uur
Zondag 31 mei	Workshop Cor van Wijgerden
Zaterdag 27 juni	22^e Pleinfestival

Het MEC is ook alle eerste zaterdagen van de maand geopend!

Kijk op www.maxeuwe.nl voor meer informatie.

rekening NL91 INGB0005 4016 70
t.n.v. Stichting Max Euwe Centrum